

HONDARRIBIA

59 Zenbakia
UDAL
EUSKARA-KONTSEILUA
1995 - Maiatza
DOHAINIK

Blagan:

DOLORES IRASTORZA

Zelaiburuko amona

Sukaldarien txokoa:

SANTIAGOTXO ELKARTEA

HERRI GIROA

GAZTERIA

ATZO eta GAUR

LEHIAKETA

ARRANTZA

AURKIBIDEA

- 3 **HERRI GIROA**
Ane Muñoz
- 10 **SANTIAGOTXO ESKOLA ZAHARRA,
GAUR ELKARTEA**
(A. M.)
- 12 **SAN ISIDRO JAIK GUADALUPEKO
ZELAIETAN**
- 13 **GAZTERIA** *(A. M.)*
- 14 **KIROLAK** *(A. M.)*
- 15 **ATZO eta GAUR** *(A. M.)*
- 16 **INGURUA EZAGUTZEN**
Jasone eta Mari Karmen
- 17 **LEHIAKETA**
- 18 **ZEZEN PLAZA LEHEN ETA
AZKEN EGUNAK** *(A. M.)*
- 21 **ARRANTZA**
Mikel Sagarzazu
- 22 **BLAGAN:**
"Dolores Irastorza Zelaiburuko amona"
Axun Yarzabal
- 24 **SUKALDARIEN TXOKOA:**
SANTIAGOTXO ELKARTEA
- 25 **DEMOGRAFIA**
- 26 **KONTUAK EMATEKO GARAIA**
Ramon Kanpandegi
- 29 **UDALAK ESKAINTZEN DUEN
ETXE LAGUNTZA**
- 30 **BI LIBURU GOMENDAGARRI**
J. A. Letamendia
- 34 **GURE KIROLA ONGI BIDERATUTA DAGO**
Patxi Goikoetxea
- 36 **DENBORA PASA**
- 38 **GURE BERRIAK** *Emeki*

Argitaratzailea: Udal Euskara-Kontseilua

Erredakzioa: Ane Muñoz.

Kolaboratzaileak:

Axun Yarzabal
Emeki
Patxi Goikoetxea
Jasone eta Mari Karmen
Ramon Kanpandegi
J. A. Letamendia,
Mikel Sagarzazu.

Inprimategia, Fotokonposizioa eta Maketazioa:

Gráficas Anaka
Avda. Letxunborro, 61 - Irun
Tel.: 618090 / Fax: 619103

Legezko gordailua: S.S. 122/86

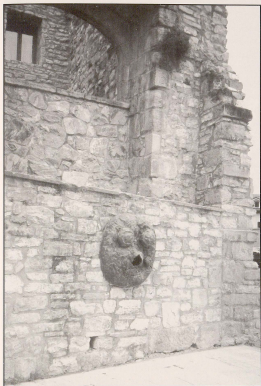

paper ekologikoz egina
(klororik gabea).

HONDARRIBIAK ez du bere gain hartzen
aldizkarian adierazitako esanen eta eritzien
erantzunkizunik.

REMIGIO MENDIBURUREN "TALOA" BERE TOKIAN DAGO

I oan den hilaren 18an burutu zen ekitaldi berezi batean, azken urtetan hainbeste gorabehera eragin dituen Remigio Mendibururen "Taloa" eskultura ezaguna Jabier Ugarte kalean ezarria izan zen. Brontzezko talo handi hau 1961. urtean egin zuen Mendiburu eskultoreak, eta urtetan Gipuzkoa plazako pareta batean zintzilik egon ondoren, bertatik kendu egin zuten, Donostiako San Telmo Museoan Mendibururen lanari eskaini zitzaion erakusketa berezian aurkezteko.

Nahikoa denbora igaro da erakusketa hura itxi eta eskultura honi kalean txoko bat eskaini zaion arte. Hasier Etxeberria kazetariak duela bi urte aldizkari honen jaietako ale berezian argitaratutako artikuluan salatu zuen "Taloaren" bapateko desagerpen misterioitsua, bada esan dezakegu bi urte ondoren amaitutzat eman daitekeela gaur, kazetariak berak artikulua hartan proposatutako bilatze lana.

Remigio Mendiburu euskal kulturgintzan garrantzi handiko eskultorea izan zenaren heriotzaren bosgarren urteurrena bete den udaberri honetan, bere beste lan berezi bat ezarri da ere, Guadalupeko zelaietan hain zuzen, "Txalaparta" deituriko eskultura da, eta argazkian ikus dezakegun bezala, Elizaren atzean dagoen lorategi edo zelai egokitu berriaren erdian dago kokatua.

OPILA EGUNA OSPATU DUGU

Joan den hilaren 25ean ospatu genuen hondarribiarrok San Markos eguna, edota modu herrikoiagoan "opilarena" bezala ezagutzen dugun egun berezia.

Azken urteotan helduentzako lan egun arrunta bilakatu bada ere, ikastolarik ez dute izaten gaurko egunean gure herriko haur eta gaztetxoek. Ohitura zaharrari jarraituz etxeko nagusiek hala erakutsita, "maidiyak" edo amabitxiak bezperan oparitutako opila hartu eta, harro-harro elizara joaten dira goizean goiz gaztetxoak, berau bedeinkatzera. Ondoren, gehientsuenak behintzat, eta eguraldiaren arabera noski, opila puska bana hartu eta lagunekin eskurtsioan joaten dira gazteak, Guadalupe aldera edo, bertan eguna igarotzera; aspaldian arratsaldez egiten zen eskurtsioa orain goizetik egiten dugu gehienok.

Adin zehatz batera iritsi arte, zenbat urte hainbat arrautzeko opila oparitzen dio amabitxiak bere besotakoari, koskortzerakoan arrautza kopuruari inolako garrantzirik ematen ez badiogu ere. Besotakoak beraz, txikitatik urtero-urtero jasoko du maidiaren San Markoseko opila, ezkontzen den arte. Era berean, besotakoak maidiari bedeinkaturiko opilaren zati eder bat eskaintzeko ohitura zaharra mantentzen da etxe askotan oraindik ere. Hondarribian ezezik, inguruetako herrietan ere ospatzen den jaia da San Markos Egunekoa.

OPILA EGUNA, jatorritik gaurdaino.

Duela bost mende baino lehenagotik datorkigun ohitura dela dakiguna da, jatorriz gaurko ospakizunarekin zerikusirik ez duen bestelako jai mota batean bazetzan ere. Erljioaren inguruan murgiltzen zen gizarte bati buruz ari gara, eta urte haietako jai gehientsuenak bezala, festa erlijiosua zen honako hau ere. Hain zuzen, aspaldidanik inguruko lurrak, zelai eta soroak bedeinkatzean zetzan San Markos Eguneko ospakizun bitxia. Ez zen inolako pastel, ogi edo opilarik tartean, herriko eliza nagusitik irten eta Jaizkibel, Pasaia, Irun eta Oiartzun alderuntz ere inguruko ermitetatik igarotzen ziren prozesioen errezu eta bedeinkapen ugari baizik.

Bide luzeak izaten ziren haiek, gosea eragiten zuten eskurtsio luze eta nekagarriak, eta nonbait hamaiketakoak eramatea erabaki zuten erromesek behin; aurrerantzean, tarteka geldialditxoak egin eta mokaturen batekin indarrak hartzen zituzten, errezuai eta ibiltzeari ekiteko. Urteak aurrera joan ahala, gero eta astunagoa bilakatu zen hamaiketakoak, gero eta jaki gehiagoz osatua baitzen saskia, eta nonbait oso ideia praktikoa eta eroso bururatu zitzaion haietakoren bati. Alegia, ogiarekin batera, haragi, gazta eta arrautzek ere, guztia nahastu eta aurrerantzean opila deituko zena sortu zen.

Aurrerago, guztiek eramaten zuten beren opila, eta egun batean lur eta soroekin batera bakoitzaren opila bera ere bedeinkatzen hasi ziren, gaurdaino mantendu dugun ohiturari eta tradizio luzea sortuz. Txukuntxukun prestatuturiko zapi txuri batean bilduta eramaten zuten opila. Horrela, mende batzuren ondoren, anekdota huts bezala sortu zen opila bera da gaur egun San Markos Egunean guk mantentzen dugun bedeinkapen bakarra.

Bestetik, lehen aipatutako bizpahiru prozesio horietako batek Lonja deituriko Hondarribiko zelaian zuten amaiera, bertan kokatua zegoen San Markoseko Gurutzearen parean hain zuzen. XVIII.

erdia Franzisko Sagarazu
une hartako Hondarribiko
alkateak hartutako
erabakia. Alegia, hainbeste
denboran Lonjan kokatuta
egon zen San Markoseko
gurutzea Santiagoren
baluartearen (gaur Bretxa
eta Gazteluaren atzeko
aldea dena) parean
ezartzea.

mendean, urrutirako prozesio luzeak debekatu egin
zituzten, eta herriko jendea, elizgizonak eta agintari
nagusiak ere, San Markoseko gurutze honen aurrean
biltzen ziren denak, lurak eta opilak bedeinkatzeko.

Ordutik geroztik urtero ospatu ohi den tradiziozko
jaia dugu gure herrian, nahiz eta San Markos Egun
berezi honen inguruan zenbait aldaketa egin diren.
Garrantzi handia izan zuen adibidez, duela mende

Hala bete zen bere nahia,
eta aurrerantzean hantxe bukatu ohi zen Eliza
Nagusitik irteerako prozesioa. Eta hantxe burutuko
ere, opilen bedeinkapena; bestalde, ohitura zahar
honek beste aldaketa garrantzitsua jasan zuen
1971.ean, izan ere, urte hartatik aurrera prozesiorik
gabeko jaia bihurtu baitzen, ordutik geroztik elizan
bertan bedeinkatzen dituelarik hondarribiarrak, gero
eta sofistikazio handiagoaz eginak diren opila
goxoak.

FS
oto istema

**ARGAZKIAK
ORDUBETEAN**

Itxasargi, 3
Tel.: 64 57 65

20260 HONDARRIBIA

XARMANTA

BOUTIQUE

Beleztarren Markes Kalea, 3
Tel. 64 56 13
Hondarribia

EGURALDI ONAREN LAGUNTZA ASTE SANTUKO EGITARAUAN

Urtaro urtero gure herrian Aste Santuko egitarauaren barnean ospatu ohi diren ekitaldi guztiak arrakastaz eta arazorik gabe burutu ahal izan genituen aurren ere, horretarako eguraldi onaren laguntza ezinbestekoa izan zelarik.

Beste herrietako Aste Santuko ospakizunengandik desberdintzen diren zenbait ekitaldi badugu Hondarribian, eta besteak beste erromatar soldaduen erorketaren sinbolu bezala ospatzen den

antzerki moduko eszena bixia ikus ahal izan genuen aurtengo egitarauaren barnean ere.

Halaber, kanpoko jende asko ere erakartzen duen Ostiral Santuko prozesio berezia ospatu zen, arrakasta osoz gainera. Eta azkenik, Guadalupen jaialdi atsegina antolatu zen, beti bezain giro alai eta jatorrean ekitaldi kultural herrikoi ugariz gozatu ahal izan genuelarik bertara hurbildu ginenok. Jai honetan ere, eguraldiaren laguntza ez zen makala izan.

HARRESIAREN ITXURA BERRIA

Hondarribitik irtetzerakoan, edota Alameda ingurura hurbiltzerakoan ere normalki Sabino Arana kaletik joaten zaretenek, eta alderantziz, ez duzue beharbada harresi ingurua gehiegitan bisitatzen, eta beraz agian oraindik ohartu gabeak izango zarete gure herriko alde zaharra inguratzen duen harresi osoan zehar azkenaldi honetan egiten ari diren garbiketa garrantzitsuak.

Punta batetik bestera eta goitik behera garbia dago harresia, eta orain, urtetan eta are gehiago mendetan pilatutako sasi eta ardaska ilunek estalita zeukaten pareta eder eta sasoitsuak nolabait aitzineko denborara gerturatzen gaituenaren sensazioa sortarazten du gudan. Urte batzuz luzatuko den konpontze eta berritze proiektu garrantzitsu baten barnean burutu da, hain zuzen, harresiaren garbiketa hau.

HERRI KANTEN TXAPELKETARAKO AHOTSAK PREST?

Z

abalik da jadanik azken bost urtetan bezala ekainaren hasieran Hondarribian ospatuko den Herri Kanten txapelketa parte hartu nahi dutenentzat izena emateko epea. Maiatzaren 25a izango duzue hain zuzen interesatuek horretarako azken aukera. Udal antolatzaileak adierazi duenaren arabera, hamasei urtetik gorako partaideak baizik ez dira onartuko, eta aldi berean talde bakoitzak zortzi lagunetik gora bildu beharko ditu. Partaideen jatorriari buruz berri, taldekideen artean ehuneko 80a gutxienez hondarribiarrak behar dute izan, kanpokoak izanda ere bertan bizi direnak kontuan hartuko direlarik. Talde bakoitzak bost kanta prestatuko ditu, hauetako bi halabeharrez Udal antolatzaileak berak aukeraturikoak.

Gipuzkoa plazan burutuko da, ohi den bezala, Udal Kultura Batzordeak antolatu duen txapelketa hau. Ekitaldi honen ondoren eta jaialdiarekin jarraituz, antolatzaileen eskutik prestatuturiko bazkari batean elkartuko dira guztiak, bazkalondoa ere talde bakoitzak bi abesti eskaini beharko dituelarik. Nahi izanez gero, bazkalaurrean Gipuzkoa plazan abestutakoak errepika daitezke. Halaber, partaide izan gabe ere bazkarira joan nahi duenarentzat salgai jarriko ditu Udalak gonbidapen txartelak.

Abesti guztiek herrikoia behar dute izan, eta euskarazkoak bakarrik onartuko dira gainera. Aldi berean, janzkerak ere badu garrantzirik, izan ere bakoitzari aukeraturiko kantein bat doakion jantzi mota edo estiloa erabiltzea komenigarria dela adierazi dute antolatzaileek, epaimahaiak kontuan hartuko duen elementua baita.

KORRIKAREN INGURUAN EKINTZA UGARI

E

uskararen aldeko KORRIKAREN azken edizioa ospatu genuen martxoan Hondarribian. Antolatzaileen esanetara, eta noski bertan izan ginen guztiak lekuko, arrakastatsua izan dela esan beharra dago, aurtengoan ere aurreko urteekin konparatuz partaide kopurua dexte igo baita gure herrian bertan. Halaber, KORRIKAREN ospakizunarekin nolabait girotzeko eta erantzunkizun handiagoa izan zedin, Hondarribiko zenbait elkarte eta talde ezberdinek beraien ekitaldi partikularrak eskaini zizkiguten herritarroi, martxo osoan zehar.

Herriko abesbatzek kontzertua eskaini ziguten, Xatz, Amute-Kostako taldea, Klink eta Olagarrok besteak beste. Zuloaga Etxean ere artista gazteen lanak ikus ahal izan genituen. Bestetik, txirrinda bira bat ere antolatu zen Hondarribian, bertan hasi eta Hendaia amaituz, KORRIKARI ongietorria emateko. Herriko ikastolako dantza taldeek ere beren emankizuna eskaini ziguten azkenik, "Jalgi hadi euskaraz" lelopean burutu den KORRIKAREN azken edizio arrakastatsua honen egitarauaren barnean.

**BIDASOA
ALDEKO
EKITALDIEN
EGITARAUA**

Martxoaren
17tik 26ra

**GARAZI
GAZTEIZ**

æk

korrika

ialgi hadi

Euskaraz

BASAURITARREN BERDELA "HONDARRIBIKO ERARA"

artaide kopuru handia bildu zen joan den hilaren erdialdean, Berdela Hondarribiko Erara lemapean Hondarribia Kirol Taldeak antolatuturiko sukaldaritz txapelketan.

Arrakasta osoz ospatu zen gainera, bertara kuriositateak bultzata edo gerturatu zen jendea ez baitzen batere gutxi izan, eta partaide nahiz ikusle, denen artean multzo handia osatuz, guztien artean giro jator eta alaia sortu zen.

Emaitei dagokienez, benetan bitxia izan zen gertaturikoa! Izan ere, prestatu beharrekoa berdela izaki eta lehen saria kostaldekoa ez den hiri bizkaitar batetik etorritako elkarte bateko kideek jaso baitzuten. Hain zuzen Basauriko Ibaigane elkarte izan zen bere berdel albondigekin txapelketa irabazi zuena. Puntu erdi gutxiagorekin berriz, Hondarribiko Obispo Hotelekoen errezeta geratu zen, bigarren postua eskuratuz. Itxura oneneko platera berriz, Bidasoako Izokinaren Kofradiak aurkezturikoa izan zen, banderila edota pintxo modura polit prestatua baitzuten berdel platera.

Guztira 21 talde edo banakako izan ziren berdelaren egun bitxian parte hartu zutenak. Bukartzeko gogoratu, azken aldian nahiko baztertua izan den arrain goxo honen kontsumoa nolabait bultzatzeko antolatua izan zela txapelketa hau.

MERKATU BITXIA

Aste Santuko oporrak izan direla eta, jendea despistatu samarra ez ote den ibili galdegin diogu geure buruari atal honen arduradunok. Zeren, aurreko alean nahiko arrakastatsua izan zen

MERKATU BITXI hau bera baztertu samarra geratu baitzaigu oraingoan, eta ale berri hau argitaratzeko ordua iritsi denean, bi baizik ez baitira izan jasotako eskaintza edo eskaerak.

Tira, ez alferrak izan eta anima zaitzte zuentzako bereziki sortua den txoko honi zukua ataraten! Zer baiten beharrean bazaudete edota soberan duzen zerbait saltzerik nahi izanez

gero ere, lotsarik gabe, eta noski alferkeria gaidintzen saiatuz, jar zaitzte Udal Euskara Zerbitzuarekin kontaktoan (64.43.00), zuen iragarki pertsonalak hurrengo alean gehi ditzagun.

. *Karrevazko bizikleta saldu nahi dut, 7.500 pezetatan. Interesatuak, deitu 64.25.91 zenbakira. Ismael.*

. *ORBEA markadun karrevazko bizikleta salgai daukat. 10.000 pezetatan erosteko prest bazaude, deitu 64.27.78 telefono zenbakira. Urko.*

"HONDARRIBIKO ORATORIOA" ANTZERKIA EKAINAREN HASIERAN

Antonio Gala idazle ezagunaren "El Oratorio de Fuenterrabía" antzezlan aularatzeko Udalaren asmoaz guztiek izan dugu berri honez gero, baina ziurrenik gure artean despistaturen bat aurkituko denez, ikuskizun handi honi buruz azalpen labur bat egingo dugu, aurreko alean hitzegin genuena gogoratzu.

Udalak antolatuta eta Hondarribia/Irun aldeko jendez osaturiko antzerki taler sortu berriak interpretatuta, artikulu honen hasieran aipaturiko titulua daraman antzezlan eskainiko da datorren ekainaren 9an eta 10ean. Hain zuzen Hondarribiko Harresilanda izango da kaleko antzerki ikusgarri honen eszenatokia. Lourdes Villagran arduradun artistikoaren aginduetara lanean diharduten chundik gorako aktoreak prest daude ia, eta era berean, Udalaren izenean ari den Koldo Antero ekoizle eta arduradun teknikoak ere guztia martxan doala ziurtatu du.

Horrela, azken uneko ezbehar edo aldaketaren bat sortzen ez den bitartean behintzat, printzipioz ekainaren 9an euskaraz eta hurrengo egunean berriz gaztelaniazko bertsioan eskainiko digute antzezlan, esan bezala harresien parean ekitaldi honetarako bereziki prestatuko den eszenatoki handi eta ikusgarri batean. 700 bat metro karratuko zabalera duen eszenatokia eraikiko da bertan.

Aldizkari honen aurreko alean azaldu genuen bezala, gure herriaren historiaren atal garrantzitsu batzuetan oinarritua dago "Oratorio de Fuenterrabía" izeneko antzezlan. Hain zuzen hiru mendetan zehar bertatik pasatu ziren pertsonaia historikoki garrantzitsuak dira obraren protagonista nagusiak, 1388. urtean hasi eta 1660. urako gertakari nabarmenenak bertan erakutsiko zaizkigularik. Hainbat errege eta erregina, sorginak eta inkisizioa, herriar multzoa, eta azkenik, gaur egun alardetat ztagutzen dugun ospakizunaren antzezpenerekin amaituko da.

Gure iragana guk geuk bertakook sakonkiago ezagutzeaz gain kanpokoengan ere gure herriarekiko erakargarritasuna sortarazi eta indartzeko, hau eta honelako beste ekitaldiak antolatzea interesgarria dela adierazi dute besteak beste antolatzaileak.

- Laguntza eskaini dutenei eskerrak.

Udalaren izenean ekoizpen lanetan diharduen Koldo Antero azaldukoaren arabera, eskertzekoak dira alde batetik eta bestetik lortu diren laguntza edota kolaborazioak. Aurrekontuari dagokionez adibidez, sponsor edo babesleak lortuak dira jadanik.

Aldi berean, bestelako laguntza mota ere jaso du Udalak: batetik, Hondarribiko Alardeko Junta nagusiaren laguntza, bertako elkarte gehientsuen laguntza bestetik, antzerki-ikuskizuna iragarriko duen kartela egiteaz arduratuko den Javier Sagarzazuren ezinbesteko laguntza, Conchita Portu ere buru-belarri ari da batean eta bestean laguntzen, arlo guztietan datu eta informazioa lortu edota aholkulari gisara ibiltzeaz gain guztiek eskuratu ahal izango dugun eskuko-foiletoaz ere emakume hau bera arduratuko baita alegia. Halaber, antzerkiko dantzen eszenaratzean bere laguntza eskaini duen Merche Filgueiraren lana eskertu nahi dute antolatzaileak. Azkenik, antzezlanean parte hartuko duten aktore zein figurante guztiei ere eskerrak eman nahi dizkiete.

- Antzezlaren inguruan beste zenbait ekitaldi.

Ekainaren lehenengo astean, eta antzerki saioaren egitarauaren barnean, beste zenbait ekitaldietan parte hartu ahal izango dugu ere. Bi erakusketa antolatuko dira, adibidez. Zuloaga Etxean bata eta bestea berriz Paradorean.

Zuloaga Etxean kokatuko den erakusketan, antzinako jantzi herrikoiak aurkituko ditugu, beraiei buruzko datu eta informazio baliagarriekin batera. Paradoreko berriz, erakusketa historikoa izango da, eta bertan Hondarribiko historiari lotuta dauden grabatuak eta argazki zaharrak besteak beste ikus ahal izango ditugu. Javier Sagarzazu margolariak berak lagunduko du hain zuzen bigarren erakusketa honen prestatketan. Amaitzeko, gaiarekin lotuta dauden hiru hitzaldi ospatuko dira aste berean ere:

- Antigualeko Kartografia eta Bidasoako Paisaiak. Martin izagirre Iginizen eskutik.
- Jantzi tradizionalak eta Jai herrikoiak
- Dantza Tradizionalak: Soka dantza- Gipuzkoako alkatetzen koreografia politikoa

SANTIAGOTXOKO ESKOLA ZAHARRA, GAUR ELKARTEA

Duela hogeita hamar urte, Santiagotxon hamalau bat urterainoko adin guztitako ikasleak biltzen zituen nekazal-eskola sortu zen. Hain zuzen, 1965-1966 ikasturtearen hasieran. Gaur egun elkartearen den etxe berean, beheko solairuan ikasgela bakarria egokitu zuten, eta goian familia bat bizi zen.

Lehenengo irakaslea Mª Concepción Portu Etxeberria hondarribiarra izan zen, bi urte beranduago Pilar Camporredondo andereñoak ordezkatu zuen arte. Emakume irundarra zen bera, eta bere ikasle ohi batek dioenez behintzat, *ez zen gehiegi enteratzen*. Ez omen zen irakasle ona, eta berehala ikasle asko beste eskoletara bidaltzen hasi zirela kontatu digute bertan ikasitako baserritar batzuk. Ikasleak konturatu egiten omen ziren, ikasle helduenak behintzat, irakaslearen jakituria eskasaz. Ariketak bidali eta beti oker zeudela esanez hurrengo egunean zuzenduta ekartzeko eskatzen omen zien behin eta berriro ikasleei. Garai hartan eskolan zaharrenetakoa zen Mari Karmeni adibidez, behin eta berriro ariketa oker zegoela esan eta hurrengo egunerako zuzenduta ekartzeko eskatuko zion Pilar andereñoak. Ikasleak berriz, etxean kontu handiz errepasatu eta berregin ondoren ariketa ongi zegoela ziurtatuko zuen. Bere lana ongi zegoela esanez bosgarren aldiz zuzendu zitzaionean irakasleari, honek *tira, ongi egongo da orduan* besterik gabe esan eta ez omen zion garrantzi gehiagorik ematen.

Ez zuten urte gehiegi iraun nekazal-eskola honek, eta nahiko ikasle gutxi geratzen zirenean Pedro Aginagaldeko eskola sortu berria zenez, bertako ikasle gehienak hara joan ziren. 1973-74 ikasturtean beraz ez zen Santiagotxoko eskola gehiago zabaldu. Badirudi Pilar Camporredondo andereñoa ere Pedro Aginagaldere pasatu zela, eskolaurre mailan arituz aurrerantzean.

Ikasgela bakarrean, auzoko baserrietako ume eta neska-mutil koskorrak biltzen ziren, guztira hogeiki inguru, eta Pilar andereñoa zen beraien arduradun bakarra. Hiru multzo ezberdinetan banatuta esertzen omen zituen gelan; alde batean txikiak, piska bat handixeagoak zirenak erdian, eta beste aldean zaharrenak, talde bakoitza bestearengandik banatuta. Talde bakoitzarentzat arbela bana omen zegoen ikasgela hartan. *Klase hartan zerbait ikasi nahi izatea erokeria hutsa zen, pentsaezina. Hogeita haur, adin ezberdinetakoak, denak batera ezertaz enteratzen ez zen irakasle batekin...*

Eskolako egun haietan, gutxi ikasi baina bestela ere nahiko ongi pasatzen omen zuten beraien artean ikasleek. Arratsalde askotan adibidez, lanerako gogorik ez zutenean, mutilak kanpoan geratzen omen ziren jolasean, eta neskek josteari ekiten zioten gela barruan. Errekreo garaian Santiagotxon bertan ibiltzen ziren, ermitaren inguruan eta ondoko zelaian, "kadeneta" eta horrelakoetara jolasten.

Besteak beste ondokoak dira Santiagotxoko eskola bitxi honetan ibilitakoak: Politeneko Lupe, Trini, Txaro, Juanjo eta Niko, Goiko-Errotakoak, Saizarreneko Mari Karmen eta bere anaia, Gaitateko Rosi eta Miren, Marisol, Maengraxi, Josetxo, Juan Carlos, Ana Mari, Ana...

Eskola izan zena, elkarte bilakatu da.

Duela bi hamarkada inguru, igandero Santiagotxoko ermitan meza entzun ondoren, ez zuten batik bat gizonezkoek zuzenean etxera itzultzea gehiegi atsegin, hauek elkarrekin geratu eta salda bat hartzea edo nahiago izaten zuten. Bizitza sozial piska bat egin, nolabait. Piskanaka, zaharren artean gehien bat, igande eguerditako salda eta hamaiketako ohitura bilakatu zen. Eskola izandako lokal bera erabiltzen zuten, bi urte lehenagotik hutsik baitzegoen, eta bertan elkartzen hasi ziren, gero eta gehiago, gero eta fundamentu gehiagorekin.

Berehala hasi ziren Udalarekin eta tratuetan, lokal hura hobe egokitu eta piskanaka elkarte moduko bat sortu asmoz. Auzoko gazteei deia zabaldu zitzaizen, bertan biltzeko aukera interesgarria planteiatuz eta hauen laguntza beharrezkoa zela azalduz. Udalak onetsi egin zuen eta 1975. urtean zabaldu zen Santiagotxoko elkarte. Zaharrek salda eta hamaiketako goxoa prestatu ohi zuten igandeko meza ondorengo tartetxorako, eta auzo eta inguruko gazteek berriz, larunbata gauean izugarritzko juergak egiten zituzten lokal berean.

Udalak dirulaguntza gehiago eman dituen neurrian ere, gero eta materiale gehiago lortu ditu elkarteak, eta gauza gehiagotarako erabilia izan da piskanaka. Une honetan frontoia eta guzti duen mugimendu askoko elkarte txukuna da, garbia, zaindua.

Gero eta gazte gutxiago biltzen da hala ere, ezkondu eta auzotik alde egin dutenak asko baitira. *Jende helduagoa eta haurrak dira nagusiki elkartean ibiltzen direnak. Igandeko salda ezinbestekoa bihurtu da, errito bat. Gaur egun 50 bazkide ditu Santiagotxo elkarteak.*

Azkenik, aspaldiko ohiturari jarraituz urtero ospatu ohi diren Sabnitiagotxoko jai arrakastasuei buruz esan dezakegu, primerazkoak izaten direla. Jokoak, buruhaundiak, mountain bike, toka, kultur ekitaldiak, herri kirolak... bertakook antolatzen dituzte. Urteko diru gehiena jaietan lortzen zuen hain zuten Santiagotxoko elkareak lehen, diru sarrera hau ia ezinbestekoa izanik elkarteak aurrera ateratzeko. Gaur egun ere, elkarte mantentzeko oso garrantzitsua da jaietan biltzen den dirua.

Garai hartako eskola gehientsuenetan bezala, "Cara al sol" omen zen Santiagotxoko nekazal-eskolan entzun zitekeen abesti bakarra. Oso erdalduna omen zen Pilar andereñoa gainera. *Euskeraz hitzegitea berez ez zegoen onartua, baina balaz eta guztiz ere guk ezingo genukeen euskeraz hitzegin, Pilar andereñoak ez baitzekien hitz bat bera ere.* Mari Karmenek azaldukoaren arabera, garai hartan baserritarren artean ia inork ez zekien gaztelaniaz hitzegiten, eta beraz haurrek ere beraien artean euskeraz hitzegiteko ohitura zeukaten. Ohitura eta beharra, noski, komunikatu ahal izateko. Bestalde, andereñoak euskerazko hitzen bat entzuten bazuen, erregela edo "latigo txikia" hartu eta jo egiten omen zituen. *Ez zuen irakaste hark eskuan jotzea ez zen bestelako zigorririk ezagutzen.* Dena den, izkutuaren eta moldatu egiten omen ziren lagunen arteko kontuak lasai euskeraz espresatzeko.

Andereñoak maiz etxetik barazki edo arraultza zein fruituak ekar zitzaizkien eskatzen omen zien ikasleci. Mari Karmenek oraindik gogoratzen du beraiek garai hartan normalizat zuten andereñoaren jokaera. *Zuk badauzkazu oiloak, ezta? Beno, orduan ekarri iezadazu arraultza dozena bat, eta haurrek, bi aldiz pentsatu gabe, etxean eskatuko zuten biharamunean andereñoari eman beharrekoa.* Patatak, barazkiak... denetarik eskatzen omen zien Pilar andereño edo señoritak.

Garai hartan Santiagotxo inguruko baserritar gaztexoek hilean behin bakarrik bisitatzen zuten herria, baina tokatzen zen egunean, halabeharrez, uda edo negu, eguraldi txarra ala ona egin, denak eskutik helduta, andereñoaren atzetik joaten omen ziren alde zaharreko eliza nagusira banan banan aitortzera.

SAN ISIDRO JAIK GUADALUPEKO ZELAIETAN

San Isidro baseritarren patroiairen eguna ospatuko da hilaren 15ean, urtero bezala Guadalupeko zelaian. Bertan egitarau zabal bati ekingo zaio, beti bezala giro eder eta alaian burutuko diren ekitaldi ugariekin une atsegina igaroko dugularik mendira hurbiltzen garen guztiek.

Baserritarrak ezezik, kaletar asko eta beste herrietatik ere ikusle ugari etortzen da urtero, eguraldia haserreegi ez dabilen bitartean behintzat arrakasta handiz ospatzen diren jai hauetara.

Hawaii

GOZOTEGIA

**Pasteltxo goxo eta
tentagarriak herritar
guztientzat.**

San Pedro kalea, 12 - Tel.: 64 20 76
Santiago kalea, 2/g. Zuloaga, 2/g - Tel 64 17 58
HONDARRIBIA

Albistur eta Arocena

**HARATEGIA
URDAITEGIA**

Zuloaga Kalea
Tfnoa.: 641860 - 641331
HONDARRIBIA

JAVIER

**OPTIKO OPTOMETRISTA
KONTAKTO LENTEAK**

San Pedro, 6 - Telf. 64 37 75
HONDARRIBIA

HERRI OLINPIADEN AZKEN EDIZIOA AMAITU DA

Bazkari herrikoi batekin eman zitzaion amaiera arrakasta handiz burutu diren aurtengo Herri Olinpiaden VIII. edizioari. "Esperantzik Gabe" taldea izan da aurtengo garailea.

Azken bost hilabetetako asteburuetan gure herrian giro eta saltsa ederra sortarazi duten olinpiadei amaiera emateko, Bentan bazkari herrikoia ospatu zen, ohi den bezala. Laurehun bat lagun bildu ziren bertan. Janari goxoa dastatu eta trerttulia alai bezain nahiko desmadratuaren ondoren, aurtengo edizioaren azken frogari ekin zitzaion. Alegia, herri kanta deituriko frogari. Abesti bana prestatu behar izan zuten talde guztiek, oro har ikusgarria eta nahiko dibertigarria ere gertatu zen "sasikontzertua" eskainiz. "Flaxiya-koek" lortu zuten hain zuzen ere, frogaren honetan puntu gehien.

Herri Olinpiaden Talde Antolatzailearen ekintza nagusia asteburutan zehar frogak antolatu eta burutzea den arren, beste arlo garrantzitsuetan ere parte hartu ohi duen taldea dugu hau. Besteak beste, adibidez KORRIKA euskararen aldeko mobidaren azken edizioan gure herriari zegokion lehen kilometroa bere ardurapean hartu zuen Herri Olinpiaden izenean aurkeztutako taldeak. Olinpiadetan parte hartzen duen talde bako kide den Ortzi gazteak eraman zuen lekukoa.

Ekintza bitxi hura gogoratu ondoren, jarrai dezagun frogari buruz hitzegiten. Gehientsuenak asteburu berean edo bizpahirutan burutzen badira ere, badaude Olinpiadak hasi eta amaieraraino irautesen duten hiru frogak berezi. Pala txapelketa, saskibaloia eta futbitoak alegia. Hauetan, ondoko taldeak geratu dira garaile: pala txapelketari dagokionez, "P.A.M. Crazy" taldea, saskibaloian berriz "Flaxiya" eta azkenik futbito txapelketa "Pulverulentus Terribilis" taldeak irabazi du.

Bestalde, ez zuen hauetako inork sailkapen orokorrean lehen postua bereganatu, azken emaitzak ezetik negu osoan zehar talde bakoitzak lorturikoak gehitu behar baitira amaieran. Horrela, aurtengo edizioaren irabazle gertatu den taldea zorian zetoiko gorde ditugu artikulu honen azken lerroak. Bestalde, irabazleei bakarrik ez baizik partaide guztiei eta Olinpiadak arrakasta osoz burutu ahal izateko lagungarri izan diren guztiei ere zorian zetoiko aprobetxatuko ditugu lerro beretsuok ere.

Beraz, gure zorianik beroenak "Esperantzik Gabe" taldeari, bai eta gainontzeko guztiei ere, eta ia

hurrengo urtean ere animatzen zareten, guztien artean aurtengoa bezain negu entretenigarri eta atsegina lortzeko!!!

AURTENGO EDIZIOKO SAILKAPEN NAGUSIA

1. ESPERANTZIK GABE
2. ATXIKORIA AARHUS
3. R.I.A.
4. TXIRRIKLAN
5. ERRESAKA SUR
6. PULVERULENTUS TERRIBILIS
7. FLAXIYA
8. NAHI TA NAHIEZ
9. ATZAMANZAK
10. P.A.M. CRAZY
11. ASHKORAX
12. AZKEN TXANPA
13. A KE BAIETZ
14. GATZ EMANAK
15. AIZAK HI
16. ALDE ZAHARREKO LAGUNAK
17. NAIRO EZ NAHI ASNAI
18. KAKIÑAK
19. FAN TA ATTUAK
20. BILLABA BALLARA BLAGAN
21. TXUPALANGAIN
22. NIK ENIKENINGO
23. BETI KONTTEN
24. HELDUKI GATTUN
25. BEÑIPEIN
26. EGIZ ARI IAIZ?
27. GANORABAIKUK
28. HATZAMANZAN XURRUPA
29. ARRITTU TA PERPLEJO
30. TXAMAKA

MALABAR JOKOAK SAINDUAN

Hiru bolatxo hartu, gero lau, bat gora bota eta erortzerako beste biak airean eduki behar dituzu... Nola ezetz? Nola ez zara bada zu, bolatxoan gorabehera horiek kontrolatzeko gai izango?

G

ure inguruan modan dagoen entretenimendu polita dugu malabaretan aritzea. Polita bai, baina abilitade piska bat ere esixitzen duen artea dela ez dugu ukatuko, eta hori argi ez daukanak, eman dezala bueltatxo bat Saindutik pasata. Aho zabalik uzteko moduko ikastaroa antolatu da bertan!!

Azken hilabeteen larunbatero arratsaldeko bostetik zazpirak bitartean Saindutan ospatzen ari den malabarismo ikastaro praktikoa honetan parte hartu besterik ez duzu, bertan pailazoket eta zirkoetako abildosoenek ere burutzeko gai diren birgerietako asko egiten ikasi nahi baduzu behintzat.

Ekaineraino iraungo duen ikastaro honen irakaslea Iñaki Gascue da hain zuzen, eta bertan hamabost bat lagunentzako tokia badela adierazi du honek. Izenik eman ez duzuenak ikastaroan parte hartzeko oraindik ere garaiz zabiltzate, erne beraz.

Ikastaroekin jarraituz, aldizkari honen aurreko aleetan iragarri izan dugun bezala, argazkilaritzari buruzko ikastaro praktikoa bertan antolatu da Saindutan, oraingoan ere Leire Arzuaga argazkilaria hondarribiarra izanik ikastaroaren arduraduna. Nahi izanez gero, Saindutan bertan lor dezakezue bi ikastaroi buruzko informazio gehiago.

A. M.

KIROLAK

MAMUTEK BABESTUKO DITU GURE ARRAUNLARIAK

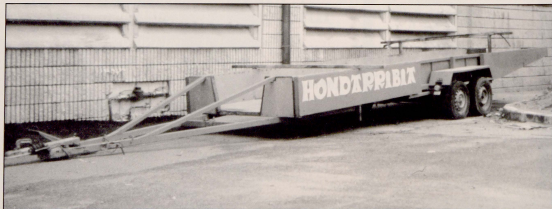
Z

uloaga Etxeko areto nagusian ospatutako ekitaldi batean, aurtengo denboraldiarekin hasi eta zenbait urtez Hondarribia Arraun Taldearen patrozinatzaile edo babeslea izango den Mamut etxeari harrera berezia eskaini zitzaion. Ekitaldi honetan zinatutikoa arabera, aurtengo denboraldiari aurre egin ahal izateko zortzi milioi pezetako aportazioa egingo du Mamut konpainia komertzialak. Bestetik ere, 2000. urtera bitarteraino babesle gisara arituko

denaren konprometua ere zinatutako aldi berean patrozinatzaile berriak.

Aurrerantzean ondo babestua egongo da gure arraunlari taldea beraz. Bide batez, denboraldi berria indarrez eta emaitza nahiko onekin hasi dela esan behar dugu ere. Dena den, aldizkari honen hurrengo alean luze eta sakonago arituko gatzatzaileak Hondarribia Arraun Taldearen gorabeheri buruz.

A. M.

HONDARRIBIA ATZO ETA GAUR

Hogeï bat urteko aldea baizik ez dagoen arren, bi irudi hauetan ikus dezakegun bezala, nabarmenak dira Hondarribiak denbora gutxian jasan dituen aldaketak. ATZOKO argazkian, hain zuzen 70eko hamarkadaren erdialdeari dagokion irudia izanik, Amuitza deituriko etxea daukagu aurrez aurre. Aspaldian neskontzako eskola omen zen, zehazki 1975. urtean hustu egin zen arte. Bere azken egunetan kultur-etxe modura erabili ohi zen, han elkartzen ziren herriko haur eta gaztetxoak, bertan

ekintza ezberdinetan parte hartuz. Jokoak, eskulanak eta bestelakoak burutu ahal ziren garai batean bertan. Beheko solairuan arte erakusketek zuten beren txokoa ere. Baita ere, uda partean etxe berean Atxamarta azoka zeritzona jarri zen behin baino gehiagotan. Gaur egun berriz, nork ez du noiz edo noiz toki berean eraikia izan den Itsas-Etxea bisitatzeko aukerarik izan?

Kai Zaharra irudiaren atzealdean ikusi edo susma daiteke behintzat, gaur egungo Benta eraiki gabea zegoeneko egunetan eginga dagoen argazki honetan.

Bestetik ere, kolunporik ez dute gaurko haurrek bertan aurkituko, "bi zaldi" direlako autorik ia ez da gaur egun kaleetan ikusten, eta bestalde, gaur burdinezko aingura handia topa dezakegun belar horretan ez zegoen lehen halakorik.

Atal honetan dena den hitzak soberan daude, hamaika bider zapaldu dugun hondarribiar txoko horrek nahikoa esanahi, oroitzapen eta anekdota gordeta edukiko baitu, irakurle bakoitzaren gogoetan.

INGURUNEA EZAGUTZEN

“Z

er ikusi, hura ikasi”, hala dio esatera zahar barek eta hori izan da aurren, kurtsuan zehar, gure ikastolako 2. mailako haurrekin izan dugun helburu nagusietako bat. Inguruak eskaintzen dizkigun aberastasunak kontutan harturik, ikastolatik kanpo burutu daitezkeen hainbat ekintza antolatuta ditugu beraiekin.

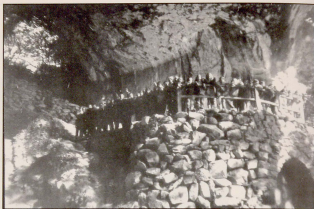
Horrela, besteak beste iraila aldera hiru egunetako irteera egin genuen, Lizarrako kanpinera. Eta hura zen haurren gozamena! Mahastiak ikusi, bertan mahatsa jaso, zapaldu, muzioa egin eta dastatu... bai eta herri nafar hau eta inguruak ondo ezagutu ere. Bertan ikasitako guztia ondoko egunetan oso baliagarria izan zitzaigun ikastola barruan lanari ekiteko.

Urriaren bukaeran ere, gure haurrentzat hain motibagarriak diren aintzineko istorioekin ari ginenez, Sarako eta Zugarramurdiko leize edo harzuloetara jo genuen. Bertan, gure arbasoen aztarnak aurkitu eta sorginen ibilbidea euripean egin genuen. Hala ere, euri eta guzti, bertako sorginek gure kantak eta algarak entzuteko aukera izan zuten. Bazkaltzeko orduan berriaz, Zugarramurdin, gustura hartu genuen eguzkiaren bisita.

Hurrengo txanda gure herriko udaletxearentzat izan zen. Bertako zinegotziak eta langileak inplikatu genituen. Udaletxeko zari nagusiak aztertu zituzten bertako gia bikainarekin eta pozik entzun zituzten udalari eta herriari buruzko azalpen guztiak.

Ondoren, Areto Nagusian, zinegotziei galderak zuzendu zizkieten:

- Pozik al zaudete zuen lanarekin?
- Zenbat urte daramazute lan honetan?
- Noiz egingo dute polikiroldegia?

- Eta bide gorri bat?
- Eta txakurren kakak, noiz arte jarraitu behar dugu kaleetan kaka zapaltzeko beldurrez?
- Zergatik ez dago museorik gure herrian?
- Eta zinema aretorik?

Pazientzia ederra hartuz, gustura erantzun zieten zinegotziek haurrei eta museo batean jar litezkeen gauzen proposamen eta ideiak bertan geratu ziren, udaletxean idatzita.

Eguna borobiltzeko epaitegira ere hurbildu ginen eta epailea ere haurren galderekin topatu zen:

- Zenbat urtetan ikasi behar da epaile izateko?
- Zergatik aukeratu zenuen lanbide hau?
- Epaitegian cuskaraz egiten al da?
- Bikoteak ezkontzen al dituzu?

Eta halaxe jardun ziren, denen jakinmina asetu arte.

Ondorengo egunetan suhiltzaile baten bisita ere izan dugu, eta nolabait, zerbitzu publikoez jakin nahi genuen guztia borobildua geratu da.

Ikastaro honi bukaera emateko, Azpeitia aldera jotzea pentsatu dugu, bertan Eusko Trenbideetako Muscoan bitxitasunen bat ia aurkitzen dugun edo.

Esan beharra dago, hau dena aurrera eramateko gurasoen laguntza ezin bestekoa izan zaigula eta benetan gogoa jarri dutela, bai eta lana egin ere, ekintzak antolatzen, jendearekin harremanetan jartzen, besteak beste.

Hori guztia benetan eskertu nahi dugu, txoko honen azken lerroetan.

JASONE ETA MARI KARMEN.

BATEK DAKI... ZEIN URTETAKOA DEN!

Idizkari honen aurreko alean estreinatutako lehiaketan lagun askok parte hartu izana azpimarratu nahi dugu gaurko galderari ekin aurretik. Gogoratuko duzuen bezala, BATEK DAKI...NON DAGOEN galderari erantzun behar zitzaion hartan, eta zorianak eman behar dizkizuegu parte hartu zenuten guztiei, izan ere denek asmatu baitzenuten argazkian ageri zen hura Biteritik Santa Engrazira doan bidetxoan, eta zehazki autobusen gordelekuaren pareko zelaian kokatua dagoela. Lehiaketa berri honen lehen irabazlea, FRANCISCO GONZALEZ hondarribiarra izan da. Zorianak!!

Aurrekoak alde batera utzi eta beheko argazkia aztertu ondoren saia zaitzete ondoko galderari erantzuten: San Markos edo Opila Eguna ospatu berri dugun egunotan, egokia iruditu zaigu ale honetako lehiaketako galdera aspaldiko jai honekin zerikusia duen zerbait buruz egitea. Hain zuzen argazkian azaltzen dena ZEIN URTETAKOA DEN asmatu beharko duzue. Erantzuna, idarziz sobre itxi batean eraman edo bidali Udal Euskara Zerbitzura,

erantzunarekin batera partaidearen izena eta telefono zenbakia gehituz. Ekainaren 9tik aurrera ez dugu erantzunik onartuko.

Asmatzen duzuenen artean, Hondarribiko RAFAEL Jatetxean bi pertsonentzako afaria zozketatuko dugu.

JATETXEA

Santiago Kalea, 67
Tel. 64 32 98
HONDARRIBIA

Gaxen

KROISSANTEGIA

**GOSARI ETA MERIENDA
GOXO-GOXOAK**

Matxin Artzu • Zuloaga,8
HONDARRIBIA

BEKO-ERRÖTA

**SAGARDOTEGIA
JATETXEA**

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

ZEZEN PLAZAREN LEHEN ETA AZKEN EGUNAK

Datozen asteotan emango zaio hasiera Hondarribiko zezen plazaren eraisketa lanari. "Gure Herrian" izeneko kooperatibak lur berean eraikiko du aurrerantzean hondarribiar asko bilduko dituen etxebizitza multzoa. Azken mende honetako hondarribiar paisaia ezinbestekoa izan den zezen plazaren azken egunak gertu dauden honetan beraz, interesgarria iruditut zaigu bere sorrera, lehen egunak, garai onenak eta oro har plaza honek gaurdaino bizi izan duen historiaren atzerabegirakoa egitea.

Zezenenganako zaletasuna betidanik ezagutu izan da hondarribiarren artean. Hain zuzen, bertako jaiek zezenekin ospatu ditu historian zehar Hondarribiak. Bestalde, azken ehun urtetan ez bezala, zezenketa ikuskizunak burutzeko ez zegoen lehen inolako plaza egokirik, eta joan den mendearen amaiera arte Arma Plazan ospatu ohi ziren zezenketa guztiak. Florentino Portuk eskuratutako datuen arabera, handia zen bertakoen zezenenganako zaletasuna, eta urteko jai garrantzitsuenetako egitarauetan ezinbestekoak omen ziren zezenketak.

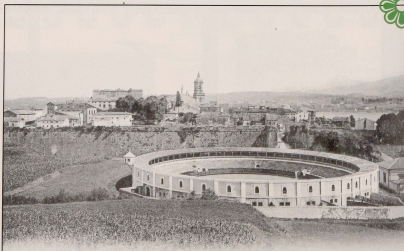
Bestalde, 1889. urteko jaietan, eta zehazki irailaren 8an, ezbehar handia gertatu zen Hondarribian. Herriko jaiek zirenez, jendetza ugari bildu zen arma plazan, Logroñotik etorriak ziren Perita eta Bravo torero edo zezenkarien abilidadez gozatzen.

Peritak, zezena haserre bizian hurbildu zitzaionean, ezin izan zuen jendetza izugarri hark oztapatutako atetik irten, eta zezenak eragindako zauri larrien ondorioz hil egon zen handik egun gutxitara.

Berehala irtenbide bila hasi ziren Udaletxeko arduradunak, hemengo zezenekiko zaletasun handia kontuan hartuz ikuskizun hau deusezteko ez zitzaiz egokia iruditut, eta ondorioz, zezen plaza eraikitzeak asmoa sortu zen. 1891. urtean beraz, Hondarribiko Zezen Plazako elkarteak eratu eta berehala hasi ziren lur egokiaren bila. Extramuros deituriko lurretan eraiki zen azkeneko zezen plaza, gaur egun oraindik ustel baina zutik dirauen leku berean. Bertan, sei mila lagun inguru sar zitezkeen.

Angel Pastor eta Bonarillo izan ziren 1892. urtean plaza inauguratu zutenak. Berehala hartu zuen martxan zezen plazak, eta bertakoen zaletasunak ez zien ez inoiz inola ere kale egingo kanpotik etorritako toreroei. Besteen artean, Macarenito, Exremeno, Reondo, Gallito, Chicuelo eta Pulguita Chico izan genituen bisitan. Hauen ikuskizunak iragarriko zituzten kartelak benetan luxuzkoak ziren, garestiak, oso landuak gainera, eta noski, segituan Hondarribia eta inguruko biztanleentzat erakargarritasun handikoak bilakatu ziren zezen plazako festak.

Anekdotak bezala, Florentino Porturen "Hondarribia: Notas y Curiosidades" liburuan azaltzen dena benetan aipagarria da: 1901. urteko irailaren 8an, Alardea ospatzen den egun berean alegia, 6.200 sarrera inguru saldu eta hala ere, ate nagusian sortutako jende multzoaren iskanbila eta bultzatzearekin, ordaindu gabe sartu zirenak asko izan omen ziren, takila itxi behar izan zuten arte. 2,67 pezeta balio zuen sarrerak.

zenean adibidez, garai onenak izan ziren hondarribiarrentzat, izan ere Gipuzkoako hiriburuko Aste Nagusia delakoa bertan ospatzen hasi baitziren, urte haietako torero sonatu ugari ekarriz.

1979. urteko jaietan adibidez, ikuskizun bitxia eskaini zitzaizen hondarribiarrei, hain zuzen "landaise" edota Landetako zezenketa tipiko horietakoren bat ospatu omen zen bertan. Zaletuek oroituko duzuen bezala, adarrak aroez hornituta azaltzen ziren zezen haien patua ez zen plazan bertan behera hilik bukatzea izaten.

Dena den, egun zoriontsu haiek ere urrun geratu ziren, eta 82. urtera bitartean gutxigorabehera, oso noizean behin zabaltzen ziren zezen plazako ateak. Alde zaharretik etorritako entzierroren bat bertan amaitu zen noizbait, "bombero-torero" deituriko ikuskizuna ere ospatzen zen plaza berean, eta beste ekitaldien artean kantaldi edo kontzerturen bat, haurren jaialdiak eta beste ikuskizun pareak

burutzeko baizik ez zen erabilia izan zezen plaza. Azken hamahiru urtetan guztiz baztertua egon da.

Orain, betirako botatzera doazen egun hauetan, hegazkinetik ikusteko aukera izan dutenek diotenaren arabera, zuhaitzak, sasiak... beno, baso izugarria sortu omen da azken chun urtetan zehar hainbeste eta hainbeste jende bildu eta entretenitu duen hondar borobil beraren gainean, mende batean zehar bertako lurraz zapaldu dituzten hainbeste eta hainbeste jenderen urratsak betirako estaliz.

ANE MUÑOZ

PELAJIKOEKIN EZ DAGO ETORKIZUNIK

Joan den urteko kanpaina gatazkatsua izan bazen ere, badirudi aurten gauzak lasaiago daudela.

Hasiera batean frantziako itsasuntzi pelajikoez ez zituzten beren epeak errespetatu nahi, baina bertako Gobernuak emandako dirulaguntzei esker, hauen gogorkeria nolabait baretzea lortu zen.

Hala ere, lasaitasun hau hautsi liteke Europako Kontseiluak sare pelajikoei buruz egin duen azterketaren ondorioz.

Sare pelajikoak aztertzen dituzten biologoen arabera, bi kilometro r'erdiko sareak ez omen dira kaltegarriak harrapatzen den arrain motaren osasunerako.

Txosten hori egin duen batzorde teknikoko burua frantsesa da hain zuzen ere. Agian horrek ez du ezer esan nahi, baina banderen kolorearekin zer getatzen den ikusita, baliteke bere eragina izatea. Argi dago, Europar batzuk zenbat agintzen duten eta beste batzuk zein gutxi.

Europako Arrantzua Kontseiluak bi kilometro r'erdiko sareak erabiltzea onartzen badu, berriro arazoak edo istiluak piztuko dira. Behin eta berriro aipatu izan da itsasuntzi pelajikoak errentagarriak izatekotan, pertsona bakoitzeko kilometro bateko sareak behar direla. Armadore frantziarrek ere horrela diote, eta hala ere baimena ematen bazaie, argi dago, arrazoi horretan oinarrituta bi kilometro r'erdiko baino gehiagoko sareak erabiliko direla.

Sare pelajikoak erabiltzeko baimena ematea oso arriskutsua da arrantzaleen etorkizunerako. Zer gertatuko litzateke herri guztietako itsasuntziek eta zehazki Kantauriko flota guztia horrelako sareak erabiltzen hasiko balitz? argi dago itsasoa erabat harrapatuta egongo litzatekeela eta bertan arrantzaleek ez luketela etorkizunik izango.

Antxoaren kanpaina hain ona izan ez bada ere, badirudi hobetzeko bidean doala. Bestalde berdelari esker, nolabait moldatzen ari omen da izen haundia, baina izana hain urria duen gure legatzaren arazoa.

MIKEL SAGARZAZU

DOLORES IRASTORZA. ZELAIBURUKO AMONA

H

*Zu Zelaiburun
jaioa zara?*

D. Ez, ni Irunen jaio nintzen Uderre Baserrian eta ezkondu nintzenezan etorri nintzen Zelaiburura. Lehendik sei anaia, arrebat bat eta amona bizi ziren bertan. Nire senarra beti baserrian aritu zen lanean, baina bazituen hirur anaia arrantzaleak eta bat hargina. Denak bizitzen ginen baserrian.

*H. Ordutik hona baserriko
bizimodua asko aldatu da?*

D. Bai asko, orduan gauzak gutxi balio zuen, baina dirua ere gutxi irabazten zen eta ez genuen orain bezala denbora pusketa baterako janaririk erosten, egunean egunekoa erosten genuen, neberarik ere ez genuen izaten eta larunbatean iganderako haragia erosten genuenean, trapu txuri bat gatza eta urean busti, bihur bihur egin eta gainean jartzen genion haragiari hurrengo egunean frexko egoteko. Nire koinatuak arrastreruak nola ziren, arraija beti izaten genuen; legatzakin asper asper eginak, txol aspertuak egoten ginen; mahai bat izaten genuen alategian eta haren gainean legatzak erdiko hezurra kendu, zabaldu eta gatza askokin jarri, tapatu eta bakailua bezala jaten genituen tomateakin.

H. Txerria ere hilko zenuten noski.

D. Bai, primaberan erosten genuen txerrikumea eta patataazalak, aza-hostoak eta etxeko zaborrak janzeh hazi eta gizentzen genuen txerriregian.

Neguan hiltzen genuen, goizean goiz, ongi odolhustu behar izaten zen haragia behar bezala gelditzea, odola atera ahalean norbaitek eskuz nahasi behar izaten zuen gelditu gabe, bestela loditu egiten baitzen eta ezin izaten ziren odolkiak egin.

Barrenak ustu ondoren iratzte gainean jarri eta su ematen zitzaion ileak eta larrua erretzeko. Ondoren gizonak gosari ederra egiten zuten.

H. Baratzean orain bezala aritzen al zineten?

D. Bai, orain bezala, beti egiten genituen porruak, aza, eskarola, tipula...

Baserrian arbola asko izaten genuen, muxikak ere endana osoa izaten zen, udazkenean denak kimatu eta lajatzten genituen.

H. Behirik izaten al zenuten?

D. Bai, orduan baserri guztietan baziren behiak, guk sei edo zazpi izaten genituen, nik ez nituen sekulan jezten, senarrak jezten zituen eta gero esnea nik saltzen nuen portuan etxex etxex; udan baSisten etxeetara eta eramaten nuen.

Behi gizenak mataderora eramaten genituen hiltzeko eta flakuak Baserritarren Kofradiak erosten zituen eta auzoan enkantean ibiltzen zituen norbaitek erosteko.

Garai hartan mila pezeta asko zen behi batentzako eta enkantean ibiltzeko behi sana behar zuen, flakua izanagatik sana.

Udazkenean egunero joaten ginen mendira behien azpitakoak ekartzera, mendiko belar zakarra eta holakoa, segarekin ebakitzen genuen, senarrak behiak uztartuta joaten ginen, nik egia esan, ez nuen beinere ikasi uztartzen, gero bien artean gurdia kargatu, ekarri eta meta egiten genuen etxe ondoan, zortzi meta edukitzen genituen Etxeberriko zelaiaren kontran.

Piskanaka piskanaka metatik hartu eta behien azpitara botatzen genuen eta gero gorotza egiten zenean zelaia eraman eta denean zabaldu, orduan goldearekin iraultzen genuen lurra eta ez orain bezala, orain traktorearekin aisgo egiten da.

Karroa ere izaten genuen, baina mendira joateko beti gurdia erabiltzen genuen arinagoa zelako, gurdia dena egurrezkoa baitzen, perriletan burnia izaten zuen, baina kurtitxia, pertika eta beste guztia egurrezkoa izaten zen.

H. Hegaztiak ere izango zenituzten noski.

D. Bai bai, hegaztiak izaten genituen eta arraultzak ere orain bezala, saldu egiten genituen.

Oilaskoak orain noiz nahi jaten dira, baina orduan jai haundietan bakarrik, gainerakoak saldu egiten genituen, dirua hartzeko, dirurik ez baitzen izaten.

Igandeetan beti garbantzua edo salda egiten genuen, behi-hargiarekin eta gero haragi hura tomatearekin jartzen genuen eguerdirako eta arratserako, orain adina jaki ez zen jaten orduan, beti eltzekoa egiten genuen eta han sartzen genituen txerri puska izaten ziren jakitarako.

H. Urik izaten al zenuten etxean?

D. Urik ez, bi iturri izaten ziren, bat Kontorrean eta bestea Santiagoko ondoan, eta esan ziguten bietako bat hartzeko eta Kontorrekoa hartu enuen, behiak gero edanazitzera horra eramaten genituen.

H. Ura zeinek ekartzen zuen etxera?

D. Edozeinek ekartzen zuen, umeeek ere bai, behin koxkortuz gero porron txikiagotan, eskolatik etorri eta urak ekartzen zituzten, Antojuko andreak buruan ekartzen zuen.

H. Arropa non garbitzen zenuten?

D. Arropa garbitzera Txendunbeko erreklara joaten ginen asteaz behin, barreinuan lemixi arropari jaboia eman eta marruskatu, gero bigarren aldiz jaboitu eta zikinik haundiena kendu eta "al verde" jartzen genuen, gero ondoko egunean astindu eta zabaldu.

H. Igandero elizara joaten zineten?

D. Bai igandero igandero denak, Erramu Igandean erramu zama hartuta joaten ginen, erramuaren erdian erromeroa jarri eta bultan bueltan lotuta mutilek zama galantak eramaten zituzten; gero zaharrei eta elizara joaten ez zirenei dena partitu eta hauek dirua ematen zieten. Egundorretan zerbait berria estreinatzen bazenuen, deabruari burua hausten zeniola esaten

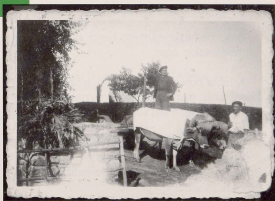

zuten, horregatik zerbait berria behar bazen, galtzetak, zapatak, arropa edo zeozer, beste egundorretan batean estreinatuta beharrez egundorretan egiten genuen.

Erramuak elizan bedeinkatu eta balkoian jartzen ziren lotuta, esaten zuten horiek tximistatik ez sartzeko izaten zirela, tximistak eta trumoiak hasten zirenean suko hauts azpian sartu eta erre egiten genuen erramu bedeinkatua, denbora batean kandela bedeinkatua ere pizten genuen, orain ez da horrelakorik deus, eta gero baino gero gutxiago.

Erramu aurreko igandean Lazaro eguna da eta Lazaro egunetik aurrera ezin izaten zen kantatu eta soinuak ere ez zen inon izaten; elizan lutua jartzen zuten egundorretan, Santuak denak trapu more batekin tapatu egiten zituzten eta "Lazaro Egunerako Eliza lutuak hartu du" esaten zen.

AXUN YARZABAL

Sukaldaria:

Gema Oronoz Lekuona

Santiagootxo Elkartea

BASURDEA

OSAGIAK:

- . Basurdea
- . Ozpina
- . Gatza
- . Ura
- . Olio
- . Tipula
- . Azenarioak
- . Baratxuria
- . Txorizo-piperra
- . Porrúa
- . Erramua
- . Perrexila
- . Salda
- . Patata zaharrak

Basurdea 48 orduz salmueran jarri ozpina eta urarekin. Ondoren ozpin-ura kendu, zapi batekin ongi lehortu, gatza eman eta kazola batean jarri su motelean zikin guztia atera arte.

Basurde hezurrekin eta berak botatako urarekin salda egin.

Kazola batean olio, tipula, azenarioak, baratxuria, txorizo-piperra, porrúa, erramua eta perrexila jarri eta salda gehituz joan.

Beste kazola batean basurdea prest eduki eta saltsa hori iragazgailuan pasa eta gainetik bota. Azken momentuan saltsa loditzeko patatak puskatu eta gehitu.

BAKAILAOA

OSAGIAK:

- . Bakailaoa
- . Olio
- . Tipula
- . Baratxuria
- . Perrexila
- . Piper-mina

Bakailaoa 48 orduz beratzen eduki, 6 bat aldiz ura aldatuz. Zapi batekin ondo lehortu, irinetan pasa eta frijitu ondoren, Kazola zabal batean jarri azalez gora.

Bakailaoaren azal, hezur eta puskekin salda egin.

Beste kazola batean olio, tipula, baratxuria eta piper-mina jarri, hauek kolore pixka bat hartzen dutenean, azalez gora dagoen bakailaoari gainetik bota eta piskanaka piskanaka saltsa lodituz joango gara salda botez. Perrexil ugari behar du.

Jaiotzak:

OTSAILA

- 4an: XABIER Gonzalez Tolosa
Gurasoak: Pedro M^o eta M^o Jesus.
- 16an: OIER Gil Mendizabal
Gurasoak: Miguel-Iñigo eta M^o Lourdes.
- 21ean: UXUE Goikoetxea Irisarri
Gurasoak: Luis eta Aurora.
- 24an: ANDREA Berrotaran Iridoi
Gurasoak: Tomas eta M^o Cristina.
- 26an: Guillermo Alkain Ulorca
Gurasoak: Daniel eta Marta.
- 27an: JON Goikoetxea Susperregi
Gurasoak: Francisco Javier eta Jone.

MARTXOA

- 1ean: JULEN Arzuaga Agirre
Gurasoak: Jose Luis eta M^o Cristina.
- 2an: MIKEL Iza Gordo
Gurasoak: Jose Antonio eta Ana Isabel.
- 8an: AINHOA Martinez Igiñiz
Gurasoak: Miguel eta M^o Ester.
- 21ean: IRATI Sagarzazu Iridoi
Gurasoak: Luis Mariano eta Pilar.
- 21ean: JORITZ Aginagalde De La Varga
Gurasoak: Aitor eta M^o Lourdes.
- 22an: ANA Viglione Uribe-Etxebarria
Gurasoak: Guillermo eta M^o Cristina.
- 23an: ALAI Martinez Berrotaran
Gurasoak: Juan Carlos eta Miren Edurne.
- 23an: UXUE Kriado Nieto
Gurasoak: Aitor eta Susana.
- 25ean: BORJA Calero Etxebeste
Gurasoak: Fernando eta M^o Soledad.
- 29an: IMANOL Aranberri Gil
Gurasoak: Juan eta M^o Isabel.
- 29an: ANA Sarasola Igiñiz
Gurasoak: Oscar eta M^o Isabel.

Ezkontzak:

OTSAILA

- 12an: Eduardo Mendizabal Camio, Hondarribikoa eta M^o Carmen Aviles Villar, Mallorcakoa.
- 25ean: Jose Manuel Cuevas Ramos, Hondarribikoa eta Virginia Vaquero Calina, Irungoa.
- 25ean: Juan Felipe Iratxegi Barral, Irungoa eta M^o Anselma Sagarzazu Aitua, Hondarribikoa.

MARTXOA

- 11ean: Felix Iridoi Olaskoaga, Hondarribikoa eta Olga Kanpandegi Martinez, Hondarribikoa.

Heriotzak:

OTSAILA

- 2an: Matilde Oddo Diaz, 95 urtekoa.
- 6an: Sabino Larzabal Olazabal, 81 urtekoa. Zuloaga Kalea 18.
- 9an: Juan Miguel Txapartegi Aristizabal, 65 urtekoa. Santiago Kalea 33.
- 14an: Teresa Thomen Zubialde, 84 urtekoa San Gabriel Egoitza.
- 16an: Guillerma Aranzasti Olasagasti, 94 urtekoa Mendelu Auzoa.
- 20an: Jose Bellas Aginagalde, 85 urtekoa San Gabriel Egoitza.
- 21an: Josefa Antonia Manterola Arruabarrena, 104 urtekoa San Gabriel Egoitza.
- 23an: Joaquina Isasa Etxegoien, 90 urtekoa Foru Kalea, Aizabe Etxea.
- 28an: Eugenio Berrotaran Sorondo, 68 urtekoa Soroeta Berri 8.

MARTXOA

- 4an: M^o Carmen Sagrado Azurmendi, 72 urtekoa. Jabier Ugarte Kalea 6.
- 6an: Santiago Martin Preciado, 72 urtekoa San Pedro Kalea 14.
- 10ean: Manuel Alkain Berrotaran, 94 urtekoa Arrantzale Auzoa.
- 10ean: Claudia Focal Soto, 47 urtekoa Marisantzenea 5.
- 18an: Emilio Azkuna Olangua 85 urtekoa San Gabriel Egoitza.
- 20an: Juana Ostolaza Sanz, 77 urtekoa Higer Bidea 9.
- 25ean: Manuela Exposito Miguel, 86 urtekoa Arma Plaza 12.
- 26an: M^o Teresa Uranga Olaziregi, 76 urtekoa San Gabriel Egoitza.
- 28an: M^o Angeles Garrote Soto, 39 urtekoa Santiago Kalea 3.
- 30ean: Eugenia Alza Exposito, 84 urtekoa Matxin de Arzu 14.
- 31ean: Mariano Juaniz Andueza, 88 urtekoa Etxenagusia Margolari Kalea 6.

KONTUAK EMATEAKO GARAIA

rain lau urte hondarribiarrek beren botoekin gudan jarri zuten eta guk beldurrez, baina ilusioz onartu genuen erantzunkizun politikoa ildotik, lau urte hauetako gestioaren hausnarketa bat egiteko garaia iritsi dela uste dugu.

Herritarrek gaurregun, beren ordezkari politikoei erantzunkizuna exigitzerakoan, hiri-gestioari ematen diote lehentasuna eta ez eginkizun politikoa, duela gutxi arte ematen zioten bezala. Alegia, udalerrri bateko erakunde politikorik garrantzitsuenak izateari utzi gabe, hiriaren garapen-gestioan gehiago exigitzen zaie Udalei. Horregatik, eztabaida politikoa alde batera utzita, aurrikusita geneuzkan proiektuak gauzatzeko bakarrik erabiliko zen lan tresna bat sortzen eman genuen gure lehen ahalegina. Hondarribia Lantzen S.A. sortzeaz ari gara noski, hori izan baita, inolako zalantzarik gabe, guk lortu dugun gauzarik garrantzitsuenetako bat.

Horrela, etxebizitzaren arazoari aurre egin diogu, Hondarribiar kopuru haundi baten eskaerari erantzunez; herritar orok, bere herrian etxebizitza egoki bat izateko eskubidea baitu. Ondorioz, Babes Ofizialeko 106 etxebizitza bukatzeaz daude Lonjan, Udalak hasi eta zuzendu duen etxebizitza publikoen lehen ekitaldi honetan. Era berean este zenbait ekimen ere martxan daude, hala nola Gure Herrian Kooperatiba (133 etxebizitza), Eusko aurlaritzarekin sinatutako hitzarmenez Saura Enean eraikiko diren etxebizitza sozialak (30 etxebizitza). Horieta gainera, amarrin (70 etxebizitza) eta

Komentuaurre-Amuten (120 etxebizitza) eraikitzeo eremua ere bideratuxea uzten dugu. Hori dela eta esan dezakegu, etxebizitza publikoaren alde legegaldi honetan egin den adina, nekez egin litekeela legegaldi batean.

Hondarribiar guztiok hain harro begiratzen diogun gure Alde Zahar Historikorako ezinbestekoa den Birregokitze Osorako Plana aurrera eramaterik ez dugu izan, Plangintza arazoak direla medio. Hala ere bertako hainbat lekutan lan ugari burutu dira, besteak beste, Arma Plazan, Bretxan, Eliz-atzean, Jabier Ugarte Kalean eta Erreginaren Baluarteke txokoan egindakoak, Harresiaren garbiketa eta argizatzea, bere egoera aztertzea, San Nikolas Atea irekitzea eta Eliz dorrea argizatzea...; lan hauek hain garrantzitsuak ez badira ere, hurrengo udalbatzari nolabait jarraitu beharreko bidea irekitzen diote.

Legaldi honetan arreta berezia eskaini zaion beste leku bat Jaizkibel Mendia izan da. Oso garrantzitsua izan da mendi hori oihaneztatzen egindako lana; bestalde, leku akoiatzaren erabilpena tajutzen ere ahalegindu gara, horrela Guadalupeko jolas eta atseden lekua egokitu da, Fuertea ere txukunduta dago eta laister herritarrentzat irekiko da, Faroko haztegi zaharrak berreskuratzarekin ere gure mendi honen egoera asko hobetu da.

Bere itxura eta izaeragatik, merkataritza eta zerbitzu arlorako hain aproposa den Portu Auzoan ere, zenbait ekintza gauzatu dira eta oso garrantzitsuak ez badira ere, bertan eragin handia

ezinbestekoa den Egitasmo hori aurrera ateratzeko. Era berean "Bidasoa Turismoa" bezalako erakundeak sortu dira; Satarka haurreskola eraiki da; Goiko-Errota eraberritu da; Futbol Zelaiko harmailak estali dira; Trafikoa eta Aparkamenduari buruzko arazoak ere aztertu dira; Portu Auzoko gehiegizko trafikoa sortzen dituen arazoak konpontzeko ezinbestekoa den Mendebaldeko Bidearen proiektua ere

dute, kontutan hartzekoak dira Azken Portu-Arrantzale Auzoan egindako lanak eta Santiago Kalean egiten ari direnak, hobekuntza hauek, hain zuzen ere, San Pedro Kalean jarraitzeko eredu izango direnak.

Produktzio munduari dagokionez berriz, aipatu behar dugu Kai Berrian eraikitzen ari diren Arrain-Lonja berria, teknikarik aurreratuenez hornitutako lonja honek, arrantzaleen lana konpetitiboagoa egiten eta etekin haundiagoa ateratzen lagunduko baitu.

Nekazaritza munduan egindako lanik aipagarriena, auzobideetako izan da, gaurregun baserri guztietara bide egokiak baitaude.

Era berean, Txiplau Poligonoa, Zaldunbordakoa eta batez ere Zubietakoa aipatu behar ditugu, hauetan hainbateko itxaropena jarri dugulako.

Azkenik eta gehiegi ez luzatzearren, eskuartearen ditugun zenbait proiektu garrantzitsuri gainbegiratu bat besterik ez diegu emango, hauetako batzuk, besteak baino aurreratuagoak egon arren, guztiak legealdi honetan aztertu eta bideratuak izan dira, besteak beste aipatuko ditugu gasa ekarri eta bertan zabaltzea; Badiaren garbiketarako saneamendu lanen barruan, kolektoreko obra garrantzitsuak; Txingudi berreskuratzeko Egitasmoa bera, horren inguruan mugimendu kritikoak sortu arren, ziur baigauke konponbide bat aurkituko dugula, ahalik eta kalterik gutxien eginez, Eskualderako

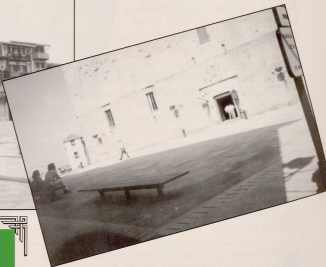

martxan dago; Beteranoen Kaia edo Molla birregokitzeko obrak ere ustez behintzat aurtan hasiko dira; zaborbilketa berezitua bultzatzen ere saiatu gara; datozen zortzi urteetarako gure Hiriaeren eredu eta garapenerako tresna izango diren, Planamendu Arau Subsidiarioak ere hortxe daude; Polikiroldegia eta aipatu gabe geratu diren beste hainbat eta hainbat ekintza.

Proiektu hauetako gehienak eta zalantzarik gabe beste berri batzuk, hurrengo udalbatzak gauzatu beharko ditu eta bihotzez opa diogu hala egin dezala eta beragan gure konfidantza osoa jartzen dugu.

RAMON KANPANDEGI

ETA KULTURA ARLOAN...

- Toponimiaren ikerketa: 17 liburuko lana.
- Hondarribiko mapa.
- Euskararen ordenantza aurkeztu eta martxan jartzea.
- Bertso Eskola.
- Inbentario arkeologiko eta etnografikoa.
- Buruandi eta erraldi berriak.
- Hondarribia aldizkaria zabaltzea.

BESTE ZENBAIT...

- "Escoba de Plata" saria.
- Hirugarren Mundurako laguntzak.

UDALAK ESKAINTZEN DUEN ETXE LAGUNTZA

Hondarribiko Udalak, adineko pertsonen eta ezgaituen beren buruaren garbitasunean, etxeko garbiketa-lanetan eta eguneroko zereginetan laguntzeko 1992an jarri zuen Gizarte Zerbitzu hau nori eskaintzen zaion eta bere helburua zein den azaldu nahi die herritarrei.

Etxe-Laguntzak, Gizarte Zerbitzu bat izanik, ezin die erantzunik eman, pertsona adindu edo ezgaitu hauen egoeratik sortzen zaizkien arazo guztiak. Etxe Laguntzarekin lortu nahi dena batipat zera da, zenbait herritarrek, beren adinagatik edo osasun egoeragatik, eginkizun pertsonaletarako edo etxeko zereginetarako duten autonomiarik eza, nolabait ordeztzea.

Herritar bati zerbitzu honen beharra aitortzeko faktore erabakiorrak ez dira bere dirusarrerak, osasun egoera edo bakardadea, baizik eta bere eguneroko eginkizunak (bere buruaren garbitasuna, etxeko lanak, janaria etab.) egiteko duen ezintasun osoa edo partziala, aldi baterakoa edo behin betikoa.

Bestalde, Etxe-Laguntza honek ezin ditu ordeztu eta ez ditu ordeztu behar ere, familiartekoen harremana eta ardura ez eta bestelako gizarte neurrien ezarpena ere; Are gehiago Etxe-Laguntza eskaintzea ia ezinezkoa gertatzen da, etxebizitza egokirik, osasun laguntza egokirik eta familiakoen laguntzarik ez badago.

Horregatik garbi utzi nahi da Etxe-Laguntza Zerbitzu honen helburua zein den:

- Beren gizarte egoeragatik edo ezintasunagatik, bakarrik moldatzeko gauza ez diren pertsonak, bazterturik eta abandonaturik gera ez daitezen saiatzea.
- Beren kabuz ezin egin dituzten zereginetan laguntzea, beti ere, duten gaitasuna suspertu eta garatzera bultzatuz.
- Familiakoei, arrazoi justifikatuengatik behar bezala lagundu ezin dietenean, hauen laguntzaren osagarri moduko bat eskaintzea.
- Pertsona hauek beren afektuzko ingurunean ahalik eta hobekien mantentzen daitezen saiatzea.
- Zahar egoitzetan sartu nahi ez dutenak edo beharrezkoa ez dutenak, etxean jarrai dezaten edo

ahalik eta beranduen sar daitezen lortzea.

- Laguntza jasotzen dutenen bizi-maila hobetzea.
- Beren segurtasuna eta autonomia gehitzea.
- Harreman sozialak bultzatzea.

Pertsona hauetako bakoitzak zernolako laguntza behar

duen erabakitzea da, hain zuzen ere, teknikarien eginkizunik zailenetako bat eta horretarako honako irizpide hauek eduki behar dira beti kontutan:

1. Etxe-Laguntzak, pertsona adinduari zeharka bizkortzen lagundu behar dio eta ez bere ezgaitasuna areagotzen. Bere helburua, hain zuzen ere, ezgaituaren autonomi galera nolabait osatzea baita eta ez areagotzea, orainik norberak bete ditzakeen zereginak laguntzaileak eginez.
2. Etxe-Laguntzarekin ezingo zaie erantzunik eman, beren adinagatik, bakardadeagatik, osasun kaskarragatik, edo bizitza desgokiagatik eta dirusarrera urriengatik sortzen zaizkien arazo guztiak.
3. Eskaintzen diren zerbitzu publiko guztiek muga bat dute.

Zerbitzu honen funtzionamenduaren ardura zuzena Udalarena da, eta bertako Gizarte Laguntzaileak kasu bakoitza aztertu eta zerbitzuaren kontrola eta koordinazioa eramaten du, horretarako, laguntza jasotzen dutenek, laguntzaileek edo euren enpresak egiten dituzten iradokizunak jasoko ditu, bidezkoztat ematen diren zuzenketak proposatuz.

«DICCIONARIO DEL BIDASOA» eta «EUSKARAZ, IRUNEN BARRENA»

BI LIBURU GOMENDAGARRI

Joan den neguan bi liburu bitxi begiztatu genituen Irún-Hondarribiko dendetan *Luma liburuak*-ek argitaratuak. Honezkeror erxean izango dituzue askok baina baliteke baten bat oraindik eskuratu gabe egotea eta badaezpada ere bihoa horrelakoentzat udaberriko aipamen hau.

Luma liburuak sorta berri honetako lehen titulua *Diccionario del Bidasoa* da eta bigarrena *Euskaraz, Irunen barrena*. Liburu biotan *El Bidasoa* astekarian duela hogeita hamabost bat urte agertutako lanak eskaintzen dizkigute. Aurrenekoan *Luis de Uránzu*-k 1959-1963 urteetan idatzitakoak eta bestean 1959-1961 bitartean Nikolas Alzolak jasotako harribitxiak. Hondarribiarren partaidetasuna bigarren honetan zuzenagoa denez gero bertatik hasiko gara.

«Euskaraz, Irunen barrena»

Alzolak berak «Literatura oral eusquerica de la comarca bidasotarra» izena eman zion bildumari. Oraingoan, berriz, herrikideren batek edo bestek zentralismo kutsua hartuko badio ere, goraxeago aipaturikoa ezarri diote. Hala ere, Bidasoako eskualde osoko herriak ditugu hor: Almandoz, Arantza, Bera, Iurrita, Oronoz-Mugaire eta Hondarribia.

Nikolas Alzola Gerediaga Bizkaiko Izurtzan jaio zen 1922an eta Irunen hil 1982an. 1950ean joan zen Irungo Lasallera eta irakasle izan zen, besteak beste, San Martzial ikastetxean. 1955ean argitaratu zuen bere lehenengo artikulua, euskaraz, *El Bidasoa* astekarian *Hno. Valentin de*

Berriochoa izenaz eta bestela ere hamaika artikulua idatzi zituen, euskaraz nahiz erdaraz, hizkuntzaz, bibliografiaraz, etnografiaraz eta beste; baita olerkiak eta ipuinak ere. Euskal liburuetan *Bitain* sinatzen zuen batez ere. Liburuen artean *Cien autores vascos* (1966), *Atalak*, (1967), *Bigarren Atalak* (1972) eta *Hirugarren Atalak* (1978) utzi zizkigun.

Liburuaren hasieran Joxan Elosegik zein garai beltza zen *El Bidasoa* astekarian aldia euskararentzat eta euskaltzaleentzat gogoratzen digu. Eta horregatik meritu handia izan zutela urlasteraren kontra igerika euskarari arnasa hartzeko zirikituia ireki zioten gizon haiek. Besteak beste Jose Antonio Loidi,

Antonio Valverde «Ayalde», Joakin Aldabe, Juan Basurko, «Bordari», «Pagogaña» eta abarren izenak aipatzen dizkigu. Lumagizon hauei eskerrak hasi zen gerra ondoko lehen suspertze indartsua agerian Bidasaldeko euskal letretan.

Astekariaren sail honetan argitaratuak ez ziren Nikolas Alzolak eginak, eraginak baizik. Asmoa ez baitzen sortzea, galtzorian zegoen hizkuntzaren testigantza gardena jasotzea baizik. Eta horrela ekin zion zahar eta gazteen laguntzaz. Gu geu Hondarribiari dagokion alderdiari lotuko gaitzaizko oraingoan.

Hondarribiko berriemailerik aipatuena, 9 kontakizun baititu, **Javier Intxausti Aizpiolea** da, Portukoa, 12 urtekoa garai hartan. **Jose Mari Peruarena Sorondok** 5 testu ditu, 10 urtekoa eta Portukoa. **Jose Julian Marfull Arretsek**, Mendelukoa eta 10 urtekoa, solas-jolas bat, *Axérka*, eta bi bertso labor. **Pedro Maria Garcia Erausok**, 13 urte, *Boga-boga*, gabon kanta elebidun bat eta bere buroaren fitxa laburra ematen dituelarik «Santa Graziya barriyuan» bizi dela adierazten digu. Hondarribian jaio eta Irunen bizi zen 67 urteko C.S.O. andreak **Peru gurea Londresen** (oraingoan *Burgosen*) kantaren bertsiio hondarribiar zabala ematen digu, prosaz eta bertsoz ondua, eta, dioenez, berak Joakina Gorostidiri ikasi zion 57 urte lehenago. Hondarribian bertan (egin ezazu urteen batuketak). Horrekin Iparagirrerren beste kanta ezagun bat ere ematen digu. J.I.A. 12 urteko haurrak bi txiste eta, Portukoa denez, *erreka* hitzaren esanahia (kale estua) adibidez hornituta. **Santiago Gonzalez Sunsundegik**, Portukoa, 11 urte, hiru kontaketa labor. Portukoa eta 10 urteko **Juan Inazio Gonzalez Sagardiak** bi kontakizun. **Pedro A.I.** 19 urteko gazte portuarrak **Fernandoren** bi pasadizo kontatzen ditu, Hondarribiko bere osaba Roke Iriazabali ikasiak. Gazte honi buruz Nikolas Alzolak argitzen digu zalantzazko hondarribiera izan dezakekeela Gipuzkoako leku askotako ikasleekin bizi izan zenez gipuzkeraz ongi zekiela. Amuteko J. **Jose A.D.** haurrak, 10 urte, *Mutilleri burlatzen dugun izenak* aipamenean 10 izengoitzi dakartza. Amuteko ere den 10 urteko **Juan Jose Arburu Duvagier-ek Ator ator** gabon kantaren Hondarribiko bertsiio orijinal bat ematen du. **Jose Luis Elizazu Zubeldiak**, Irunera bizitzera joana eta 13 urtekoa, Hondarribiari buruzko testu bat. **Jose Ignacio Zunsundegi Zubeldiak**, Portukoa, 10 urte, **Fernandoren** txiste labor bat. 14 urteko **Luis Mari T. M.-k** **Fernandoren** testu bat.

Carmen Sagarzazu Otaegik, **Klaudio Otaegiren** biloba, *Pozet eta kontentuz* gabon kanta luzeska ematen du. Gabon kanta hau Klaudio Otaegik berak egina zen, eta haren bilobei Serapio Mujikak irakatsi omen zion Hondarribian.

Euskaraz, Irunen barrena

Nikolas Alzola Gerediaga

Irungo C.N. andreak gabon kanta bat eta bertso umoretsu batzuk ematen ditu. Alzolak esaten digunez andreak hondarribiarra zen bere aitari ikasi omen zizkion.

Kurruku hitz jolasa Inazio Mari eta Jose Luis M. Ezeiza Arana 8 eta 6 urteko anaiak kontatua da. Haur hauek Hondarribian jaio eta Irunen bizi ziren baina aita Beizamakoa zuten eta ama Zumarragakoa. Jolasa amak irakatsi zien eta honek, berriz, bere amari ikasi zion Zumarragan. Bistan da testuan ez dagoela Hondarribiko hizkeraren arrastorik.

Bestela, Hondarribia edo hondarribiarrak beste bospasei lekutan aipatzen dira S.R.A. andreaken testuetan. Andre hau, Salbadora Riera Aranburu da eta oso aipamen berezia eta merezia egiten zaio liburuaren hasieran, harrobi agortezina izan baitzen Nikolas Alzolarentzat. Irungo Katea auzoan bizi zen eta ama oiartzuarra zuen, Audele baserrikoa. Adibide bakarra kenduko diogu, *izengoitiak* izenekoa:

Izengoitiak

Oyartzuarrak: Arrikalariyak.

Lezotarrak: Zatarjaliak.

Irundarrak: Itzontziyak, Berritsuak.

Ondarribiarrak: Orpozikiñak.

Irungo Birasotarrak: Dantzariyak eta Kantariyak.

Donostiarrak: Iriyen aixxiriak.

Testuok ez dute balio Hondarribiko bizimodua ezagurtzeko gehienetan nonahiko kontaktuz edo kanta ezagunak direlako, Pernando Amezketarrarenak askotan edo Iparragirrerrenak adibidez, bere heinean, ordea, eta gehienetan haurren hizketa dela gogoan harturik, bide egokia dira garai bateko Hondarribiko hizkera errelera hurbiltzeko. Horren erakusgarri ale batzuk aldatuko ditugu hona irakurlera iturburura jotzera bultzatu asmoz.

Hasierako ipuin batzuetan Hondarribiko azentua ere jasoa dago, oso era egokian. Ikus bestela, adibide gisa, Jose Mari Peruarena portuarraren ondoko zati labur hau:

Béin bi gízónek esántzuten:

- Zér da ókiyego, osasína edo dírua?

Bátek esántzun:

- Osasína gaxó!

Eta béstiak esántzion:

- Ez jánuu, Atlétiko de Bilbáu.

Nahi adina adibide bil daitezke fonetika alorrean: *uskaraz, soñokua txol óna, mixi, lemíxi, biñon, ókiyego, beudek, esan-ta, fanta, itxera fun biyek, eztut pagatu bar, erittu, aittu da* [bukatu], *amari arittua, leittu, tantturik gabe geldittu, librua, etab...-a* organikoaren erabilera berezia ere egiaztu daitezke: *zerrikeri bat, irú bidíá óketik, trená bat, egurra billa, afana aundiýakin*. Lexiko testigantzak ere ugariak dira: *erriñatua, maxákala píxarra, joaki naiz erreka orretik* [kale estu horretatik], *eyu, jaskiya, mendaria, mendaitsu, Farola, Santa Graziako barriuan, galdetu zioten potajia* [eskuta], *etab... Morfologian barrena deklinabidean -aken* agertzen da: *eruaken artian, lagunaken artian*. - *keri*, berriz ez da behin ere agertzen Hondarribiko testuetan, bai ordea eta behin baino gehiagotan Irungo S.A.R.-en testuetan: *ttikiyekeri, oikeri, lapurrekeri*, e.a. Bestelako kasuen adibideak ere badira, *fántziren Fernández'a, Hermanuetara joan, plazarañon...* Hizketako superlatiboak ere ez dira falta: *aundiýana* eta *ttikiýana* adibidez. Aditzetan ere jator jasota daude Hondarribiko formak: *etzáuten jakíñ erdénaz* [ez zekiten], *etzakiten erderaz, atzamánztuten, fántziren, itzáuri fántzen, egin b'arad, etórrí gó[i]ttil, etzen atetzen, nora faki zera?, bat eztizia ikusi oketatik?, asemizu, goazemazu...* Nor/nork/nori nahastearrenak: *ekusi zión Fernándezi, egingtíon konbidátu bazkáltzera, ikusi nazulakotz*. [trena eskuan], *zertik ogiýak dena eran nau, bateri tokatu zion artzia mixi*. Sintaxian, besteak beste, *honelakoak* bil litezke: *erbi bat erittua, eztakizula zer emaki duten?* [daramadan], *Zertikan?*, *Zertikan illargiya ikusten dut eta Erroma ez, zertikan biyek txutik gattuk, aber oxotxo bat ikusi dizien, egin zun konbidatu, eta abar...*

«Diccionario del Bidasoa»

Aipatu nahi dugun bigarren liburua *Luis de Urquiza*-rena da. Aurrekoa bezala hau ere *El Bidasoa* aldizkarian argitaratutako hainbat atalen bilduma da.

Luis de Urquiza,
irakurleak
dakilakenez, Luis
Rodríguez Gal-
lurundarra dugu
(1894-1968).
Ezagunak genituen
aurretik *Lo que el
río vio* (1955)
liburu mardula, *Un
pueblo en la frontera*
(1966) eta *Cuentos
del Bidasoa o
Kondairak* (1971).
Azken honen
euskaral itzulpena
Teodoro

Hernandorenak eta Aingeru Irigarayk egin zuten. Egilearen asmoa Bidasoaren inguruko hitzegia osatzeko zuten baina heriotzak eragotzi zion asmoa azken bururaino eraman ahal izatea. Zorionez atalak argitaratu zituen *El Bidasoa*-n eta orain hitzegi moduan ordenaturik liburuan ditugu irakur- edo kontsultagai. Liburua, hain zuzen ere, egilearen jaiotzaren mendeurrena ospatzeko plazaletu da doidoi. Liburuan zehar etengabe aipatzen da Hondarribia, baina bestela ere idazlea oso atxikia zegoikon Hondarribiari. Dolores alargunak hitzazurrean jakinarazten digunez, Frantziari egin zituen nekazaritza-injenieri ikasketak eta bere tesia, *La Guispusoa Agricole*, Jaizubiako Idurmendieta baserriaren ikerketa bar da.

Dolores bere andreak esaten digun bezala *Luis de Unanzuk* ez zuen euskara gehiegi menperatzen baina goitik beherainoko euskaltzalea genuen. Eta ez dago zalantzarik; horren froga dugu liburu honetan bildu dizkigun materialak.

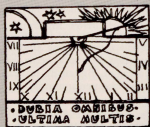
Hitzegia denez oso gai diferenteak datoz, Sarrera batzuk *Adoración Nocturna* edo *Napoleón III* dira, baina horiek in batean hamaika aipamen ditugu euskal toponimiaz eta lexiko arruntaz xehetasun bixi eta jakingarriez hornituta. Euskal hitzak erdal hizketan jasok diru maizenik, inguru honetako erdararen txertatu diren euskal hitzak dira, alegia, Erdal ortografiatz emanak daude askotan (*bishincho*, *cardabera*, *charpon*, *choch*, *doy-doy*, *erreshiloya*, *flaquiya*, *chya* (kalabaza), baina askotan euskal ebakera jasozten duenez gero (*chingüia* (txingudea) *iritiya* (igitia) *labatako* (lauetako), *xantixur* (santu hezur)), informazio argigarria da fonetika eta dialektologiarako. Erdal jardunetakoak izaki gaztelaniarazko morfologian txertatuak daude sarri: *chanchas*, *malotas*, *papurras*, *cxirac*, eta abar. Akulua

kullua da, baina erdal ezpain-belarrien bahetik igaro ondoren «la kúllua» bilakatuta, argitaratzaileek azpiko oharrean azaltzen digutenez. Jakinarri hori ere.

Era askotako hitzak aurkituko dituzu bertan, batzuk oso ezagunak gaur egun, beste batzuek ez horrenbeste: *baria*, *baso* *katurra*, *bibicua*, *bolara*, *bostortza*, *burruntzalia*, *estrata*, *kroskha* (esanahi ugariekin, «zot» adibidez), *leikua*, *lisharia*, *lumishar* (muxarra), *mantarra* (emplastoa), *meshana* (buruko zapia edo), *neskanerun*, *otia*, *pixarra*, *sarjia* (sarrerako jardina), *seske*, *sigarra* (sagardo motela), *sukarra*, *sukraitza* (zur-), *sus* (sosa, souse), *xiriya* (sartu), *ondozka* (gabarrarien garraio mota) *osiñ* (asun), etab... Baseritar erretzailerak ere tabakoa gordetzeko *toxa* erabiltzen zuten eta basterik ezean *xortak* erretzen zituzten. Haragia jateko orduan gauria bat da *xerra* eta beste bat *guñarra*. Jantzi berri estrenatzen zenean *ximiko* egiten zitzaion arropa berriari. Garai bateko neurri eta ontzi motak ere agertzen dira: *erralde*, *lakuriya*, *pitxer*, *sulla*, eta abar.

Arrantzale jardunari dagozkionak ere badatoz: *gurgulla* (otarrainak, langostak, alegia, harrapatzeko otarra), *izurdia*, *mendraska* (hegaluzearen sabelalde goxoa), *platuxa*, *talo*, *tretxu* (labana ixurako moluskua)...

Gizakien izaera emateko adjetiboak ere ez dira falta: *betixua*, , *muturranga* (jenio txarreko emakumea), *nasiya*, *ponpoxa*, *zarpalla*, *sirtzilla* (*zirtz-*, *noski*), *moñoño*, etab. Besteak beste, lesakarrei *mokomiarra* esaten zaiela ikasiko duzu.

DICCIONARIO DEL BIDASOA

Luis de Uranzu

Toponimo deitura eta ohitura askoren artean Hondarribikoak ere badatoz: *Mendelo, Muelle de veteranos, Oskiroz, Tife* deitura, *tranvia de mulas, itopara*, eta antzeko beste asko aukeratzea aski duzu zeure jakin mina asetzeko.

Bilketan hitzak ez ezik kantu laburrak eta esakerak ere badaude. Nik, adibidez, honako hau ikasi dut etxeko bati esateko:

*Martin!
Talua ta shardin,
tipula ta gatza,
Martin ipurdi latza.*

Nire ezjakintasunean Tortolika ETBko pailazoan hegazkina besterik ez zen baina izen hori eta programa berean ikasi ditugun beste batzuk aspaldikoak omen dira inguru honetan ere *dona dona kationa* egiteko formula honek erakusten digun bezala:

*Don don
Kikilikon
Salsa pika
Tortolika
De butron
Aitona Martzelon
Kiki ta miki
Kaxxa melon.*

Hizkuntza batek herrian duen indarra eta sustraia izengoitien termometroak eman diezaguke. Gaur egun gatzetxoaren artean asmatzen diren izenak (irakasleak izendatzeko, adibidez), salbuespenak salbuespen, erabat erdaldunak izan ohi dira. Eta gaitza ez da horren berria, bestela aurreko liburuan 201. Mutileri burlatzen dugun izenak [sic] delakoan datozenak ikusi besterik ez duzu. Bigarren liburu honetan ere agertzen diren asko erdaldunak dira, noski, baina euskaldunak edo euskaldunduak ere ugariak bezain koloretsuak dira. Honako hauek adibidez: *Aixia, Apolarrua, Arrastalu, Asobeltza, Belarri, Benito Oker, Benito Pirua, Bostardit, Burruntzali, Bustanmotz, Errottari, Exinbizi, Gonaxar, Ipurdioker, Irubelarri, Ixpiya, Kapoya, Kristotxiki, Potrazuri, Pottorro, Segapoto, Ttalo, Xagi, Xaku, Xaldagarbi, Xaltxa, Xantua, Xatorra, Xaxpiki, Xentro, Xerua, Xilipurdi, Xinko, Xolomo, Xonbrero, Zerri salo*, etab. Interes berezia dute animalia izenak dituzten izengoitiek: *Aingira, Axeriya, Bakallo, Belia, Bokarta, Koñejo, Ollarra, Ollobeltza, Txitzarro, Xixariya*, eta abar.

Hona, bada, bi bilduma berriren gainbegiratu presatua. Gai handia dago hor joratzeko eta bertatik abiatuta herritarren artean tira eginda zabaltzeko, sakontzeko edota zuzentzeko ere agian. Argitaratzaileek orrialde azpitan ezarri dituzten ohar zuhurrek urratu digute bidea. *Hondarribia* aldizkaria bera ez litzateke txarra jorra horretarako. Aldizkarietako artikulua apalok huskeria izaten dira baina denboraren buruan hondar nasaia pila dezakete. Horixe da, hain zuzen ere, aspaldi bateko *El Bidasoa* aldizkarian zentzu onez sareta pasata *Luma liburuak*-koek bi lan hauekin irakatsi digutena. Esker aunitz!

J. A. LETAMENDIA

OTXOA

JANARIDENDA

BARAZKI, FRUTA ETA
HORRELAKOETAN
AUKERA HANDIA

San Pedro, 47
Telf. 64.16.84
HONDARRIBIA

KAI ALDE

GOZOTEGIA

Itxas-Arri LEKU-ONA
Telf.: 64 46 22
HONDARRIBIA

JON ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK

HESTEKIAK

GAZTAK

FOIES

EDARIAK

San Pedro Kalea, 25 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

GURE KIROLA ONGI BIDERATUTA DAGO

KIROLA HONDARRIBIAN

Askotan iruditzen zaigu goi mailako kirola egitea eta norgehiagoketa haundietan irabaztea dela garrantzitsuen, eta ez da horrela. Hondarribiko historian zehar badaude ospe eta izen haundia lortu duten kirolariak, baina badago beste herritar multzo bat, egunkarietan hizki haundiz ez azaldu arren, kirola egiten eta sustatzen buru-belarri saiatzen dena, gure Kirol Erakunde eta Elkartearen laguntzarekin, horregatik zorianak eman nahi dizkiet beren lana benetan txalagarria delako.

Hauei zuzendua izan da gehienbat gure ahalegina, kiroldegien oinarritzko beharrak bete gabe zeudelako. Gurregun Hondarribian 24 kirol mota baino gehiago egin litezke maila guztietan, bai norgehiagoketak eta bai bestelakoak eta aipatu behar da, baliabide haundirik gabe, zenbait taldek gure herriaren izena oso goian jarri duela, horregatik lagundu egin behar zaie.

E

z da kasualitate hutsez lortu, baina esan dezakegu gaurregun Hondarribiai aurrerapauso izugarria eman duela eta hondarribiarrek merezi duten bezalako hiri baten diseinua finkatuta dagoela. Oztupo ugari gaingitu behar izan bada ere, merezi zuen ahalegin hori egiteak, eta ondorioz, datozen 10 edo 15 urteetan sor litezkeen beharrei aurre egiteko prest egongo da. Hondarribiko Planعامندua Arau Subsidiarioetan azaltzen den eta hain beharrezkoa den proiektu hori finkatu eta gauzatuko duten neurri, hitzarmen, erabaki eta etorrikizunerako planak bideratzea lortu dugu, gure hiriaren ordenamenduan eta diseinuan eragina duten elementu guztien azterketa egoki bat egin ondoren.

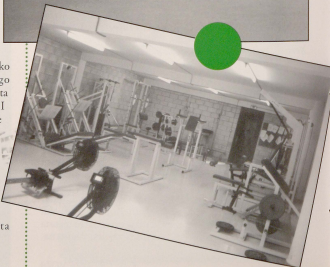
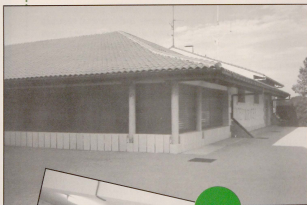
Argi dago, hondarribiarren alde ahalegindu diren pertsoneri esker ahalbideratu dela hau guztia, azkenfinean horretarako aukeratuak izan baiginen eta nire onespena eta eskerrona azaldu nahi diet guztioi. Batez ere goraiatu behar dut gure Alkate eta laguna den Alfonso Oronoz Alkain Jaunak 16 urteotan egin duen paregabeko lana, bere zintzotasuna ondorengoentzat eredugarria izango baita, era berean aipagarria da azkenaldi honetan Ramon Kanpandegik egin duena, biokie bie nire begirunerik leialena.

ETORKIZUNARI BEGIRA

Aspaldiko udal-agirietan, behin baino gehiagotan irakurri izan dut, bai herritarren eta bai agintarien nahia, gure hiriak, eskualdeak eta Txingudi Badia osoak eskaintzen duen ingurune ezin hobea, kirolerarako azpiegitura egoki batez hornitzea zela eta asko poztzen nau, gure aurrekoen amets hori egi bihurtzen lagundu dudala jakiteak.

Uste dut baikor begiratu behar diogula etorkizunari, Hondarribian bizi direnek eta aurki biziko direnek kirol arloan azpiegitura egoki bat izango dutelako. Gure kirola ongi bideratuta dago eta aldaketa garrantzitsuak egin dira. **NORA JOAN NAHI DUGUN** jakiteak erakutsi digu zeintzu diren gure herriko beharrak kirol arloan ere. Behar hauen araberako irtenbideak bilatzen saiatu gara zuhurtasunez jokatu.

Horri esker gure herriak kiroldegi egokiak izango ditu, era guztietako kirola egiteko, bai Heziketa mailakoa, Jolaserakoa, Norgehiagoketak ..., herritarren arteko harremanetarako eta elkarbizitzarako hain lagungarria gertatzen baita.

Herriaren egoera eta garaiak joera berriei jarraituz, Hondarribiko Kirol Elkarteek ere beren jokabidea aldatzen ari dira, hauetako askok duten urteetako esperientziari eta zuzendaritzaren jarrerari esker, aukera berriak eskaintzen dizkie gero eta hobeto prestatuta dagoen gazteriari eta ekitzen beharrean dauden beste sektoreei.

KIROLDEGIAK Hondarribiar guztien ondarea

Ariketa fisikoa eta kirola, norberaren egoera fisikoa nahiz sikikoa hobetzeko hain lagungarriak izanik, esan dezakegu adin guztietako pertsonentzat komenigarriak direla.

Kiroldegi egoki batzuk edukitzea oso garrantzitsua da ariketa fisikoa eta jolasa behar bezala garatu ahal izateko.

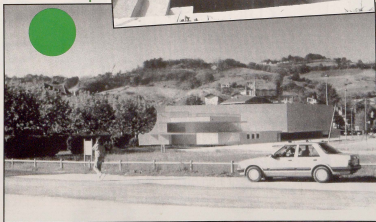
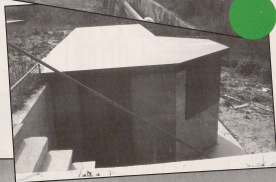
Hondarribiak laster izango ditu Guipuzkoako kirol tokirik eguneratuena, besteak beste aipatuko ditugu Arraun eta Piraguismoarako instalapenak, hain zuzen ere Europa osoko hornituenetakoak baitira; Jostaldi, Soroeta eta Santiagotxoko pilotalekuak; Hondartzako futbol zelaia, bere harmail berriarekin, bertan nazioarteko txapelketak eta guzti jokatzeko direna; eraberrituta San Telmo Tiro Zelaia. Auzoetako beste zenbait kiroldegi ere aipa litezke, laster egokituak izango diren Amute, Soroeta eta Hondartzakoa eta azkenik, hondarribiarrek hainbeste eskatzen duten eta jadanik bideratuta dagoen Hondartzako Polikiroldegia, haurrek nahiz helduek erabili ahal izango dituzten igeritoki eta areto osagarri hornitutakoa.

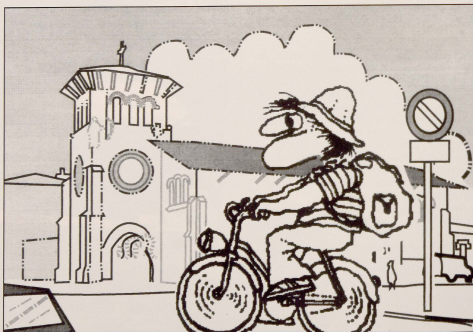
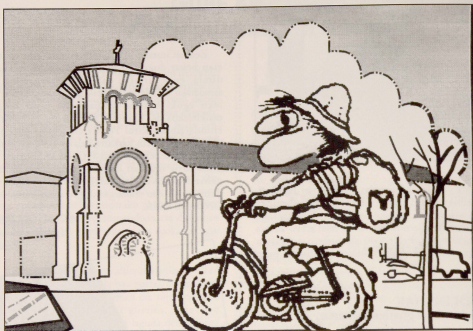
Beste zenbait jolasleku ere egokituak izan dira, besteak beste Guadalupeko Parkea, bertako eta kanpoko hainbat jende biltzen duena eta auzo eta ikastetxeetako haur-parkeak, beren sikomotrizitatea eta elkarren arteko harremana garatzeko hain beharrezkoak direnak.

Eskualde bat. Badia bat. Ingurune bat.

Zenbait instalapen oraindik gauzatu gabe egon arren, esan behar dugu horretarako pauso haundiak eman direla, gure hiriaren diseinua eratzearekin. Gure asmoetako bat, Hondarribiak eta Irunek elkarrekin eta leku egoki batean Eskualdeko Kirol Parke bat eraikitzea da. Horretaz gainera azaldu behar dugu, Hondarribiko Kirol Portuaren aldeko gure jarrera, gaurenguea hain kaskarra delako eta gure ondasunik garrantzitsuenetakoa den HONDARTZAREN egoera kezagarria nolabait konpondu nahi delako, bertako nahiz kanpoko kirolzaleentzat eta natura maite dutenentzat oso erakargarria gertatzen baita, benetan ONDARE ONA.

PATXI GOIKOETXEA
*Hondarribiko Kirol
Zinegotzia*

- Iritsi zaigu hondartzara hurbiltzeko eguraldi eguzkitsua. Horrela uste du behintzat hamaika (11) desberdintasun ekarri dizkigun Zakilixut adarjole alprojak. Aurkituko al dituzu?

EROSLE

SUPERMERKATUA

Santiago kalea
HONDARRIBIA

TXIRRINDAK - MOTOAK
Arroka-Berri
SALMENTA
ETA KONPONKETA

DONOSTIA.-

• ZABALETA, 54 - Telf. 28 65 72

HONDARRIBIA.-

• J. ALONSO, 5 - Tel. 64 27 77

ENARA

INMOBILIARIA

San Pedro, 4 - behe
HONDARRIBIA

Tel. 64 39 72
Tel. y Fax 645438

HARATEGIA

JOXEAN

Damarri, 2 (Alameda)
Telf.: 64 04 87
Hondarribia

eukeni

optika

- * BEGIEN AZTERKETA
- * KONTAKTUZKO LENTEAK
- * BEGIEN ENTRENAMENDUA
- * GRADUAZIOA, KONTROLA
ETA BERRIKUSKETA
- * PRESIO INTRAOKULARREN
AZTERKETA

SAN PEDRO, 57 - TEL. 64 38 05

ERRETEGIA - JANTOKIA

OSTARTE

Santiago Kalea, 73
Telefonos: 64 10 38
HONDARRIBIA

ENDANEA

LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA Baserria
Tel. 64 17 10
HONDARRIBIA

Arroka-Berri

ERRETEGIA

Paroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

URRATS

OINETAKOAK

Bernal Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

GURE BERRIAK

AZKOETAKO ETENALDIAREN ONDOREN
BERRIRO HONDARRIBIKO EMAKUMEAK
BERAIEN KARPETAK ESKUAN HARTURIK
EMEKIN GORA ETA BEHERA DABILTAZ.
IKASTAROAK EZ BAIT DIRA ESKAS GURE

ELKARTEAN:

- FRANTSES-INGLESA
 - MARGOA-KORTEA
 - AUTOESTIMA-YOGA
 - MASAJEA-ANTIGIMNASIA
 - DANTZAK
 - TERAPIA TAILERRAK
- KURTZOARI ERREMA TEA EMATEAKO

MAIATZEAN

SUKALDARITZA IKASTAROA

LEKUA: KLIN ELKARTEAN

NOIZ: OSTEGUNERO ARRATSALDEKO

4etan SEBASTIAN JATETXEKO

SUKALDARIAREN ESKUTIK DENONTZAT IREKIA -
GIZONAK ANIMA ZAITEZTE!

EMAKUMEZKOEN PALETA TXAPELKETA

LEKUA: SOROETAKO FRONTOIA

NOIZ: LARUNBATERO GOIZEKO HAMARRETAN GURE

ASMOA, HASI OIARTZUNDIK ETA BAZTANGO
MUTURRERAINO ZABALTZEA DA.

FINALA: JOSTALDI POLIKIROLDEGIAN -ANIMA
ZAITEZTE!

EKAINEAN

ESKURTSIOA

NOIZ: HILAK 4 IGANDEAN. GOIZEKO 10etan

MIRAMARREN

NORA: GOIERRIRA

BARRANDIOLAKO ZERRERIA

ZERAIN: BASERRIKO TRESNA ERAKUSKETA ETA
KARTZELA

IKUSTEKO AUKERA

PREZIOA: BAZKARIA ETA AUTOBUSA 3.500 PTA.

BERTSO JAIALDIA.

Hemen ere emakumeak ugaltzen.

AFARI-OMENALDIA

NOIZ: HILAREN 16an OSTIRALA, GAUEKO 8,00etan.

NON: TRUCK-EKO TERRAZAN

BI HONDARRIBITAR EMAKUME OMENDUKO DIRA

ERAKUSKETA

NOIZ: HILAREN 23tik 30era.

NON: ITSAS-ETXEAN

HERRIARI ERAKUSTSIKO DIZKIUGU GURE
IKASTURTEKO IZERDIEN
FRUITUAK.

LAGUN, ARTISTA, GIZARTERAKO PRESTATU EDO

LAGUNAK EGIN NAHI IZANEZ GERO SAN PEDRO

KALEAN, 37an AURKITUKO GAITUZU.

DATORREN KURTSOA GOGOR PRESTATZEN ARI GARA.

ADI EGON! EMEKI ELKARTEA

EMAKUMEAREN EGUNAREN INGURUAN ANTOLATUTAKO EKINTZEN ARTEAN BIDASOA BAILARRAKO EMAKUMEEN TOPAKETA IZAN ZEN (IRUNGO ENSANCHE PLAZAN)

GURE
ARTISTAK
LANEAN

ARGAZKIAN
GURE ARTISTEN
LANAK

TXANDAKO BOTIKAK

MAIATZA

- 1 - IRAOLA. San Pedro 5.
- 2 - FIZ. Donostia Kalea.
- 3 - ALMAJANO. Mendelu Auzoa.
- 4 - UZARRAGA. Damami I.
- 5 - ERAUSKIN. San Pedro 28.
- 6 - MARTINEZ. Almirante Alonso Kalea.

ETA HORRELA JARRAIAN

TXANDAKO OKINDEGIAK

MAIATZA

- 7 - GARMENDIA. Santiago Kalea.
- 14 - MARTINEZ. Kale Nagusia.
- 21 - ARRATIBEL. Mendelu.

ETA HORRELA JARRAIAN

OHARRAK

EUSKARAZKO MEZAK

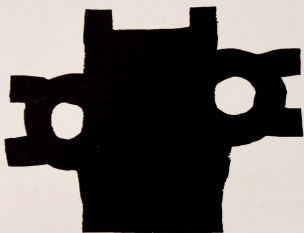
Astegunetan arratsaldeko 7etan
Portuan.
Larunbatetan arratsaldeko 7,30etan
Portuan.

IGANDEETAN

Goizeko 8,30etan Betherranen.
Goizeko 9etan Amuten.
Goizeko 9,30etan Guadalupen.
Goizeko 11etan Portuan.

En la edición de esta publicación colabora:

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

kutxa fundazioa
fundación kutxa